

Stadsarchief Antwerpen
Jaaroverzicht 2020

2934#2: Familie Gyles-Schroeyers: nonkel Gerard, moeder en tante Jeanne op uitstap ca 1935

Voorwoord

De wending die 2020 heeft genomen hebben we allemaal in onze werk- en persoonlijke sfeer/omgeving ondervonden. De impact van de pandemie op onze werking was bijzonder groot. Individueel en als organisatie zijn we op zoek gegaan naar de juiste aanpassingen en oplossingen; oplossingen voor het thuiswerken, oplossingen voor het juiste evenwicht tussen werken en privé, oplossingen om onze dienstverlening te kunnen verder zetten en onze klanten te blijven ondersteunen.

“Van de nood hebben we een deugd gemaakt en samen hebben we de opportuniteiten gezien”, schreef Werner Pottier in zijn nieuwsbrief aan alle thuiswerkers. Dit leverde eind 2020 een uitzonderlijk resultaat op: bijna 562.000 nieuwe detailbeschrijvingen en 74.700 nieuwe ISAD-beschrijvingen. Absolute records! De digitale ontsluiting van het archief nam hierdoor een fikse sprong voorwaarts: 80% van wat we in het FelixArchief bewaren is nu digitaal beschreven en online doorzoekbaar op onze website. Dat gaat over meer dan 2.800.000 inventarisnummers.

Door de maatregelen in het kader van de volksgezondheid, hebben we kunnen inzetten op onderstaande taken die allen sterker zijn geworden.

- 1 Thuiswerken kunnen we voor al onze medewerkers organiseren, ongeacht in welk team ze werken.
- 2 Onze voorbije digitalisering en onze eigen know-how om te digitaliseren zorgen ervoor dat we veel en belangrijk thuiswerk hebben kunnen organiseren.
- 3 Met uitzondering van de periode van de volledige lockdown (13 maart – 18 mei 2020) hebben wij onze dienstverlening inzake raadplegen van archieven, kunnen aanhouden.
- 4 Ook het grootste deel van onze dienstverlening ten aanzien van de stedelijke diensten is blijven doorgaan. Allicht het belangrijkste project hier betreft de toepassing van de AVG- of GDPR-uitzonderingsgrond omwille van archivering in het algemeen.

Ongetwijfeld het kwetsbaarste gedeelte betreft het garanderen van het raadplegen van analoge archieven in de leeszaal. Hiervoor zijn fysieke verplaatsingen en aanwezigheden noodzakelijk. Omdat we heel snel een reserveringssysteem konden implementeren, konden we onze klanten terug ontvangen, al is het aantal werkplekken beperkter. We merken een efficiëntere bezetting in de leeszaal en een stijging van het aantal geraadpleegde documenten per bezoeker, en de digitale raadplegingen stegen mooi.

De medewerkers van publiekswerking werden wel heel erg bevroegd; het aantal mailcontacten met onderzoeksvragen verdrievoudigde en steeg tot bijna 6.000, wekelijks dus een 110.

Bijzondere jaren zorgen ook voor een bijzondere archiefvorming. Vele acties die personen en verenigingen namen hebben een vluchtig karakter. Om dit vast te leggen heeft het stadsarchief samen met het MAS een corona-archief actie opgezet waarop een grote respons kwam.

Dit jaar is er één van grote dankbaarheid, omdat de meeste van ons persoonlijk en in hun omgeving gezond konden blijven, omdat we konden blijven werken en dat ieder er vanuit zijn/haar opdrachten de schouders onder gezet heeft.

Inge Schoups, stadsarchivaris

Februari 2021

INHOUD

- 1 Informatiebeheer en digitaal archief
- 2 Archiefbeheer
- 3 Publiekswerking
- 4 Geschiedenis bestuderen
- 5 Personeel en zakelijk beheer
- 6 Bijlagen

Kellera
↓
Adèle
↓

Isa (Beuckeleers)
↓
Ho

1 Informatiebeheer en digitaal archief

- 1.1 Informatiebeheer
- 1.2 Digitaal archiveren
- 1.3 Digitaliseren
- 1.4 Bestemmen
- 1.5 Postverwerking

< [terug naar inhoud](#)

1. Informatiebeheer en digitaal archief

1.1 Informatiebeheer

Project archiveren en GDPR

De GDPR bepaalt dat persoonsgegevens slechts mogen bijgehouden worden voor de duur van het doel van de verwerking. Dit zou de gegevensverwerkers in de stedelijke administraties ertoe verplichten om de persoonsgegevens te vernietigen na de verwerking ervan. Maar de GDPR bepaalt in Artikel 89, 3e lid ook dat “archivering in het algemeen belang” hierop een uitzonderingsgrond is.

Conform de archiefwetgeving geven selectielijsten en -regels aan welke reeksen van bestuursdocumenten permanent bewaard moeten worden. De Vlaamse overheid zal in uitvoering van het Bestuursdecreet de selectieregels samenbrengen in een centraal (serie)-register. Deze te bewaren reeksen vallen onder de uitzonderingsgrond van GDPR. Dat wil zeggen dat bepaalde reeksen permanent moeten bewaard worden, ondanks het feit dat ze persoonsgebonden gegevens bevatten.

Om te vermijden dat deze reeksen onbewust vernietigd worden, is het van belang dat duidelijk wordt geregistreerd waar deze reeksen zich bevinden, zodat dossierbeheerders hierop attent kunnen worden gemaakt. Zo kan gegevensverlies worden vermeden en draagt dit bij tot de informatieveiligheid.

Het project Archiveren en GDPR heeft tot doel om te inventariseren waar de permanent te bewaren digitale archieven zich bevinden in de stad, om de archiveringsuitzondering van GDPR te operationaliseren. Deze digitale archieven kunnen zich in mappenstructuren of applicaties (cf. het dataregister van de GDPR) bevinden. In 2020 werd gestart met het opsporen en koppelen van deze reeksen uit de selectielijsten. Daarvoor voorzag het team Informatiebeheer eerst in een korte opleiding aan de informatiebeheerders, waarna deze aan de slag konden. Zij kennen immers hun werking het beste. Stadsontwikkeling, Stads- en buurtonderhoud, Bestuurszaken, Ombudsdienst, Algemeen directeur, Inspectie financiën en Personeel en organisatie kwamen aan de beurt. Er werden 596 koppelingen gelegd, waarvan 252 unieke reeksen uit de selectielijsten (op een totaal van 977). In 2021 loopt dit project verder.

Project Business Case informatieregister

In 2020 werkten we een business case uit om voor de uitbouw van het informatieregister IT-middelen te kunnen reserveren. Via dit register willen we de resultaten van het project archiveren en GDPR ter beschikking stellen. Dit informatieregister moet een werkinstrument worden dat ervoor zorgt dat iedere dossierbeheerder

aan de stad onmiddellijk kan weten welke bestanden permanent bewaard moeten worden. Zo kan de stad zich verder concentreren op de goede bewaring van deze bestanden: snellere overdracht naar het stadsarchief, sneller vernietigen van privacygevoelige bestanden conform de GDPR en beter voldoen aan de vereisten van openbaarheid van bestuur. Tot nog toe konden de nodige budgetten niet worden voorzien.

Nota Business partnermodel

In navolging van een aantal andere stedelijke diensten zoals Personeel en organisatie en de audit die in 2019 werd uitgevoerd, onderzocht de afdeling Informatiebeheer in 2020 de mogelijkheden om haar werking te herzien. Een van de opties is om te werken met een Business partnermodel. Daarbij zou de verwerking van over te dragen archieven volledig uitgevoerd worden door medewerkers van het stadsarchief, die echter bij de bedrijfseenheden tewerk gesteld zouden worden. Deze opties worden verder bekeken de komende jaren.

Opleidingen, informatiebeheerders en centrale informatiebeheerders

In totaal zijn er 24 centrale informatiebeheerders (CIB) en 25 back-ups. Er werden zes overlegmomenten georganiseerd met een vertegenwoordiging van de centrale informatiebeheerders, Digipolis en Informatiebeheer. Omdat ook thema's als informatieveiligheid en GDPR aan bod kwamen, was iemand aanwezig vanuit de strategische cel van het Beleidsondersteunend team van Bestuurszaken wanneer nodig. Tijdens dit overleg wordt de vinger aan de pols gehouden over onderwerpen waarbij de centrale informatiebeheerders betrokken zijn. Een greep uit de belangrijkste besproken thema's: beheer van verzendlijsten, gevolgen en taken voortvloeiend uit het project Archiveren en GDPR voor de (centrale) informatiebeheerders, informatieveiligheid en GDPR, naamgeving mailadressen en oplossingen en discussie over het samenwerken en klasseren in mappenstructuren versus cloudoplossingen. Maar opnieuw kwamen ook vragen aan bod over onboarding en het gebruik van UserManagement (toepassingsbeheer voor gebruikers).

1.2 Digitaal archiveren

Van 25 applicaties worden archiefreeksen en dossiers voor digitale archivering aangeboden. Voor een aantal applicaties verloopt het opnameproces in het digitale depot volledig geautomatiseerd, voor de anderen loopt er nog een verwerkingsproces op het digitale atelier. Nieuwe archiveringsacties werden opgezet rond 'Applicatie voor subsidiedossiers' en nieuw streaming platform voor digitale raden en raadscommissies. Het in stand houden van lopende overdrachten uit applicaties vergt in een aantal gevallen bijzondere aandacht en bijsturing. Er was tijdelijk een uploadprobleem met DAMS. De besluitvormingsapplicatie e-Besluit kampt met problemen voor de automatische archivering van zittingen.

Het digitaal depot bevestigde ook in 2020 de robuustheid. Het digitaal depot groeide aan met 53.049 digital born inventarisnummers. In de loop van het jaar gebeurde een storage-uitbreiding van 30TB.

Selectielijsten

Op 1 maart 2020 keurde de Algemeen Rijksarchivaris een nieuwe versie van de selectielijst gemeenten goed, die werd opgesteld door de subwerkgroep selectielijst gemeenten van VVBAD vzw, onder voorzitterschap van het stadsarchief Antwerpen.

In deze versie verschenen de delen oorlog, rampen, culturele basiszorg, vrijwilligerswerking voor het eerst, brandweer en hulpcentrum 100 werden herzien. Dit was de voorlaatste publicatie van de subwerkgroep. Op 15 december 2020 werd nog een kleine aanpassing van de selectielijst met betrekking tot het strafregister goedgekeurd. In 2020 ging de selectiecommissie gemeenten van de Vlaamse overheid van start. Hieraan neemt een personeelslid van het stadsarchief deel. De selectiecommissie is gestart met het systematisch herzien van de oude selectiecriteria. Deze moeten immers aangepast worden aan het sjabloon van het serieregister dat de Vlaamse overheid gebruikt. Zij startte in 2020 met het herzien van het onderdeel politieke organen, burgerzaken en cultuur. Op de agenda van 2021 staan financiën (periode na de invoering van de Beleids- en beheerscyclus in 2014), onderwijsbeleid en archief en informatiebeheer en informatieveiligheid.

1.3 Digitaliseren

Vervanging van papieren documenten na digitalisering

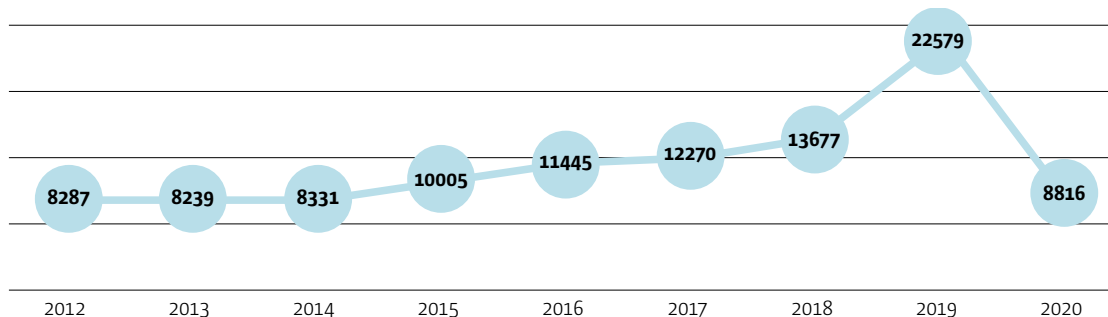
Naar aanleiding van vernieuwde wetgeving in 2019 tot regeling van de vervanging van analoge bestuursdocumenten door rechtsgeldige digitale kopieën, is de procedure en het bijhorende stappenplan die de opdrachtgever bij de digitalisatie begeleidt, herschreven. Het nieuwe stappenplan zorgt ervoor dat diensten voldoen aan de voorwaarde om een aantal registraties en controlestappen in te bouwen tijdens de verschillende fasen van het project. Voor kleinere projecten is een tool aangemaakt die de diensten hierbij begeleidt.

Scanning on demand (SOD)

Omwille van veiligheid op de werkvloer, werkte de digitaliseringsploeg met een minimumbezetting. Niet prioritaire diensten konden slechts een bepaald quotum per week aanvragen. De daling in gescande SOD-aanvragen kan volledig daaraan toegeschreven worden. Medewerkers van de digitaliseringsploeg die thuis werkten, gingen aan de slag in een ander werkproces, zij maakten archiefbeschrijvingen.

Scanning on demand & reproducties

Evolutie digitaliseringsgraad bouwvergunningen

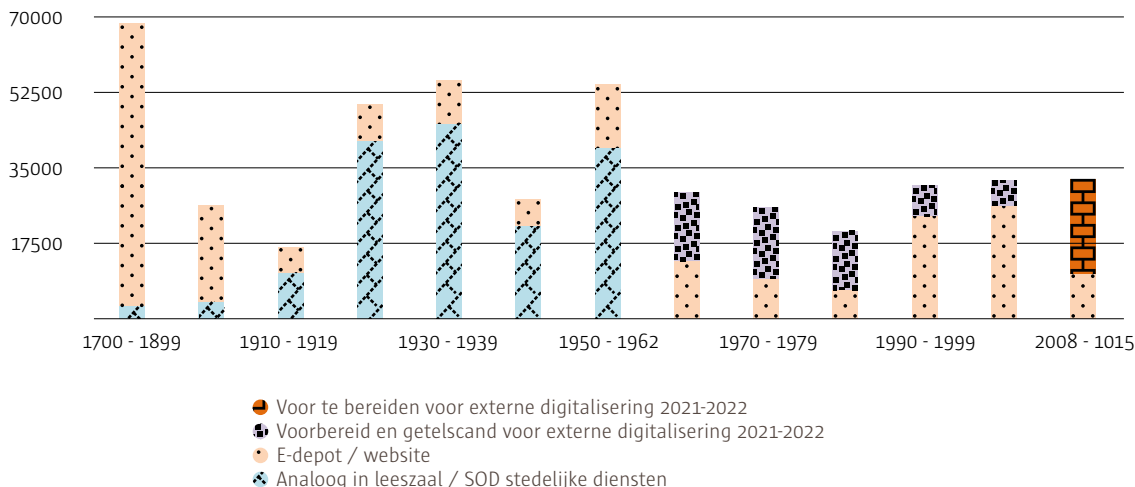
Gelukkig kon de bedrijfseenheid Stadsontwikkeling de financiële middelen krijgen voor de externe digitalisering van de bouwvergunningen na 1963. Tussen 2021-2022 zullen alle vergunningen van 1963 t.e.m. 2013, bewaard in het FelixArchief en in Den Bell, integraal gedigitaliseerd worden.

In 2020 werd binnen het stadsarchief ingezet op de kwaliteitscontrole van alle bouwdoSSIERS die voor de invoering van het 'optima'-proces gescand werden. Dossiers met slechte beeldkwaliteit of ontbrekende scan werden opnieuw gescand.

Digitaliseringsgraad bouwdoSSIERS 1800 - 2014 (december 2020)

Digitaliseringsgraad bouwdossiers (december 2020)

1.4 Bestemmen

Het aantal bestemmingsaanvragen daalde in 2020 naar 6.639, na een stijging tot 8.269 in 2019. Wanneer de grote operatie van de beeldbank van MC uit 2019 niet wordt meegeteld, is dit echter een stijging.

Het aantal bestemmingsaanvragen voor de dochters van de stad steeg van 395 tot 1.533. Dit laatste was vooral op rekening te schrijven van selectieoperaties voor papieren archieven bij de lokale politie, onder meer de verkeerspolitie.

In 2019 kende het stadsarchief voor het eerste meer bestemmingsaanvragen voor digitale dan voor papieren dossiers. Deze tendens hield aan in 2020: 4.227 bestemmingsaanvragen van de 6.639 hadden betrekking op digitale dossiers.

GDPR Archivering in het algemeen belang

Sinds de invoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) (veelal onder Engelse benaming, General Data Protection Regulation (GDPR)) in 2018 is er een verhoogde aandacht voor de bewaring van

persoonsgegevens. In het kader van de uitzonderingsgrond op “archivering in het algemeen belang”, werkt het team informatiebeheer hier nauw samen met de dienst Informatieveiligheid (Data Protection Officer (DPO)). Die laatste zendt alle vragen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens door naar het team Informatiebeheer. In samenspraak met de diensten wordt dan de bestemming van de dossiers in de applicaties vastgelegd. In 2020 werden 28 applicaties onderzocht. Dit vereist meestal bijzonder onderzoek omdat het bijna altijd gaat om nieuwe applicaties voor bijzondere projecten, zoals de beheertool voedselhulp, het Socrates project rond een gepersonaliseerd cultuuraanbod, de website Antwerpen Leest, de applicatie rond de Lage Emissie-zone...

Opvallende selectieoperaties, overdrachten en vernietigingen

In totaal werd er 80.292 kg papieren archief vernietigd in 2020, tegenover 156.663 kg in 2019. Als we dit delen door ca. 60 kg per meter komt dat op ca. 1.338 meter archief tegenover 2.611 meter in 2019.

Deze bijna halvering van dit cijfer heeft diverse oorzaken:

We voerden geen grote vernietigingsoperaties uit in 2020. Daarnaast is er ook de impact van corona: doordat er heel veel mensen overschakelden op thuiswerk, werd er veel minder papier afgedrukt en startten er ook weinig opruimacties, waardoor er ook minder vernietigd werd.

In totaal werden 61 inschrijvingsnummers toegekend bij de opstart van overdrachten, waarvan u de lijst **op deze pagina** van onze website vindt. Niet alle overdrachten zijn al afgerond.

Jeugd

Naar aanleiding van de omvorming van de bedrijfseenheid Cultuur, sport, jeugd en onderwijs naar Talentontwikkeling en vrijetijdsbesteding is een grote operatie opgestart om een nieuwe mappenstructuur op te stellen voor de bedrijfseenheid, waarover elders meer. In het kader hiervan werden voor het beleidsdomein Jeugd nieuwe informatiebeheerders aangesteld, die met groot enthousiasme de mappenstructuur van Jeugd hebben opgeruimd. Daarbij hebben zij honderden bestemmingsaanvragen ingediend en duizenden dossiers opgeruimd en overgedragen. Deze operatie wordt de komende jaren verder gezet.

Museum Maagdenhuis

Het museum Maagdenhuis was een museum van het OCMW. Bij de inkanteling van een deel van de taken van het OCMW kwam dit eerst bij Bestuurszaken terecht. In 2020 ging het museum over naar de bedrijfseenheid Talentontwikkeling en vrijetijdsbesteding, bij de andere stedelijke musea. Bij die operatie werd het digitale archief van het museum geselecteerd en overgedragen naar het stadsarchief. De verdere verwerking wordt in 2021 ingepland.

Politie verkeer

De Antwerpse verkeerspolitie, die reeds jaren aan het Kievitplein gevestigd was, verhuist in 2021. Zij beschikken over een zeer omvangrijke archiefruimte. Deze werd in de loop van 2020 bestemd. 90% van dit archief komt voor vernietiging in aanmerking. Het gaat namelijk om verkeersinbreuken, onmiddellijke inningen, rapporten wegvervoer, verkeersongevallen, takelingen e.a. Deze hebben geen historische waarde. Anderzijds is er ook een uitgebreid beleidsarchief. Dat geeft een mooi beeld van de aanpak van de verkeersproblematiek door de stad en de politie. Deze operatie loopt verder in 2021.

Vredescentrum

Het Vredescentrum werd in 1987 opgericht door de stad Antwerpen. In 2005 werd dit een vzw, op initiatief van de Provincie Antwerpen. In 2020 werd de werking van de vzw opnieuw overgenomen door de stad. Het Vredescentrum kantelde opnieuw in en de archieven werden geselecteerd overgedragen. Het papieren archief werd opgenomen in de kelder van Den Bell. De overdracht van het digitale gedeelte is voorzien in 2021.

District & loket Antwerpen Lange Gasthuisstraat

In het kader van het project Externe locaties werden alle nog aanwezige reeksen bestemd.

1.5 Postverwerking

Het team postverwerking van het stadsarchief sorteert en scant de post voor de hele stad. In 2020 hebben we binnen dit team sterk ingezet op het documenteren van de werkprocessen. Corona en de hele beperkte fysieke aanwezigheid op verschillende diensten hebben er ook voor gezorgd dat processen die nog op papier verliepen kritisch doorgelicht werden.

Retours

Poststukken die worden verstuurd door de stad komen om diverse redenen weer terug naar de stad. Voor maart 2020 werd deze post fysiek teruggezonden naar de diensten. Door het verplichte thuiswerken was deze werkwijze voor de meeste diensten niet meer wenselijk. We maakten met alle diensten nieuwe afspraken voor de verwerking van de retours in de loop van 2020. Hierdoor wordt een groot gedeelte voortaan gescand en verwerkt via vip14.

Vakbladen & reclames

Onder vakbladen en reclames valt alles wat niet kan worden beschouwd als een normaal poststuk. Het gaat hier bijvoorbeeld over magazines, catalogi, programmaboekjes, reclamefolders, etc. Ook dit zijn poststukken

die fysiek werden doorgezonden voor maart 2020. Het doorzenden van deze poststukken werd stopgezet om te voorkomen dat de postvakken in Den Bell te vol zouden raken omdat er niet regelmatig post werd uitgehaald. Tegelijk startten we een project op om voor de vakbladen te bekijken of deze centraal raadpleegbaar konden worden gemaakt via de Vakbibliotheek in Den Bell. Ondertussen is ongeveer de helft van de vakbladen die binnenkomen in het FelixArchief weer raadpleegbaar via de Vakbibliotheek. Voor de vakbladen die niet naar de Vakbibliotheek gaan en voor alle reclames vragen we nu aan de diensten of deze nog gewenst zijn en of we ze mogen doorsturen naar de betreffende medewerkers of diensten of mogen afvoeren.

Wiki & Noodopdrachten

Eind 2019 startten we met het documenteren van alle processen die nodig zijn om de post te verwerken. De handleidingen en procedures die hieruit voortkwamen werden vanaf begin 2020 in de Wiki van Informatiebeheer gezet. De veranderende instructies die het gevolg waren van de coronamaatregelen, werden hier ook in gedocumenteerd.

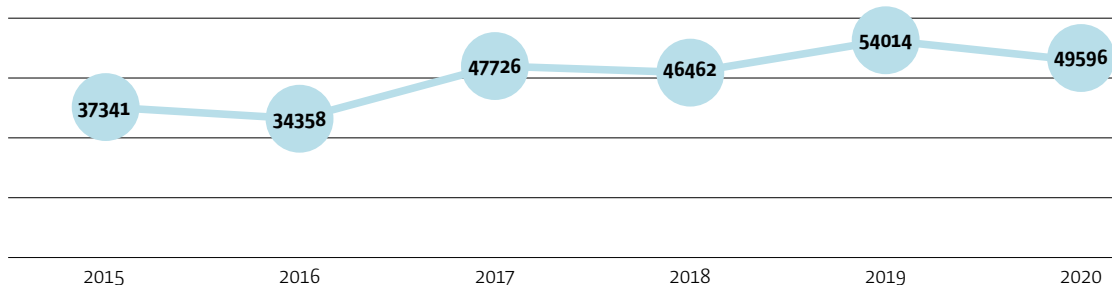
Totalen verwerkte post

Aantal poststukken gedigitaliseerd: 48.890

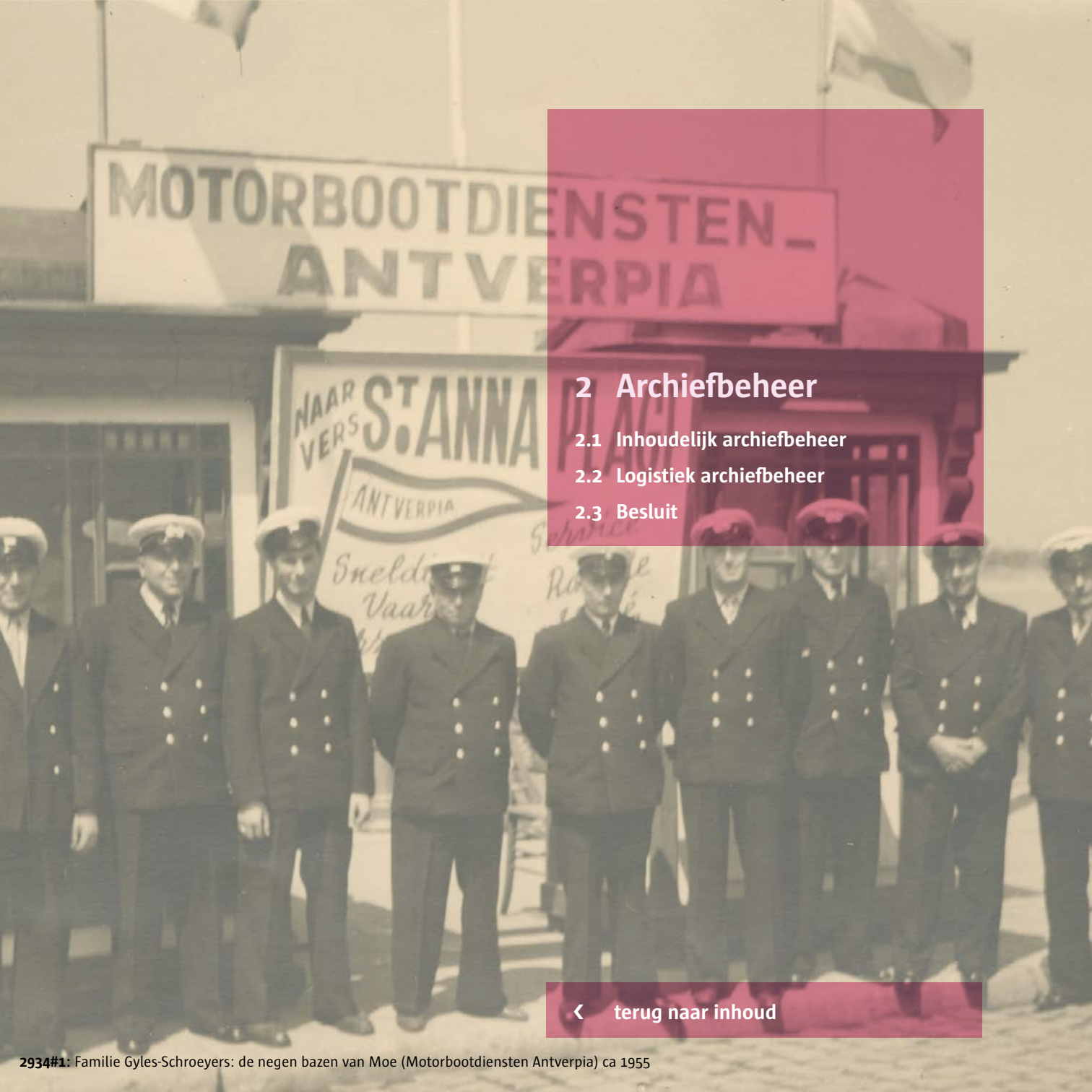
Aantal poststukken fysiek doorgezonden (zonder vakbladen, reclames): 56.277

Aantal notificaties gedigitaliseerd: 24.755

Gescande post

2 Archiefbeheer

2.1 Inhoudelijk archiefbeheer

2.2 Logistiek archiefbeheer

2.3 Besluit

[← terug naar inhoud](#)

2. Archiefbeheer

2.1 Inhoudelijk archiefbeheer

2.1.1 ISAD-beschrijvingen

Voor het beschrijven van archieven en het structureren van archiefbeschrijvingen hanteren we de ISAD-normen en gebruiken we het archiefbeheerssysteem MACZ¹. MACZ stelt ons ook in staat om archiefbeschrijvingen te publiceren op het internet en beperkingen inzake openbaarheid en auteursrechten adequaat te regelen. Het streefdoel blijft om van zoveel mogelijk archieven een online beschrijving aan te bieden.

Op 31 december 2020 bevatte MACZ 721.378 ISAD-beschrijvingen, een toename met 74.704 eenheden ten opzichte van december 2019. Hieraan zijn 771.857 inventarisnummers gekoppeld. Sinds 2010 kunnen we ook detailtoegangen geautomatiseerd opladen naar zoekmodules op de website van het FelixArchief. Het voorbije jaar groeiden de detailtoegangen explosief aan met een recordaantal van 561.924 detailbeschrijvingen. MACZ bevat nu 4.618.128 detailbeschrijvingen, gekoppeld aan 2.094.640 inventarisnummers.

Op 31 december 2020 waren er via MACZ 2.866.497 inventarisnummers of 80,6% van het totale aantal inventarisnummers online beschreven met een ISAD- of een detailbeschrijving. Dankzij de inzet van alle collega-telewerkers, steeg de digitale ontsluitingsgraad met 5,5%.

De coronamaatregelen en het verplichte thuiswerk vereisten voor 44 medewerkers een nieuwe invulling van hun takenpakket. Een onverwacht potentieel om lopende projecten in een stroomversnelling te duwen en nieuwe detailtoegangen op te starten. Hierbij legden we de focus op grote, vlot leesbare lijsten (poortersboeken, volkstellingen, stamboeken) en indexen van uitgebreide reeksen (vreemdelingendossiers, sociale dossiers) met een groot gebruikerspotentieel. Uit analoge en digitale kopieën werden 695 handzame, makkelijk downloadbare werkpakketten samengesteld:

- In het kader van de slachtofferherdenking werden **6 stamboeken van het Stedelijk onderwijs** uit de periode van de Tweede Wereldoorlog versneld gedigitaliseerd en omgevormd tot een detailtoegang van 14.000 beschrijvingen. Hiermee kan een deel van de schoolgaande jeugd en de impact van de jodenvervolgving op deze kinderen tijdens de oorlogsperiode in beeld gebracht worden. Om de privacy van nog levende personen te beschermen is deze detailtoegang enkel te raadplegen na een goedgekeurde aanvraag tot inzage.

¹ MACZ bevat alle logistieke en inhoudelijke informatie van de inventarisnummers bewaard in het FelixArchief.

- Het FelixArchief bewaart voor de periode 1840 – 1990 een uiterst volledige reeks van 568.000 vreemdelingendossiers. In 2014 startte het FelixArchief een project om met vrijwilligers en leeszaalmedewerkers deze dossiers in een databank te beschrijven. In 2020 voegden telewerkers van 110.000 dossiers de namen van 217.000 migranten toe aan de **databank vreemdelingendossiers** die nu meer dan 900.000 namen bevat.
- De reeks **Poortersboeken** brengt op zijn beurt de aantrekkingskracht van Antwerpen van 1533 tot 1795 in beeld. Telewerkers voerden de namen van 27.589 nieuwe poorters met vermelding van beroep, herkomst en datum van aankomst in een databank in en vulden zo de reeks vreemdelingendossiers met 250 jaar migratiegeschiedenis aan. Moesten onderzoekers vroeger in de leeszaal van het FelixArchief een halve meter lijsten uitpluizen, dan kan nu van thuis uit in een handomdraai een schat aan informatie vergaard worden.
- Ook met de databank van de **Volkstelling van het Jaar IV** kan nu uren zoekwerk uitgespaard worden. Deze volkstelling van 1796 legde de basis voor de eerste bevolkingsregisters en geeft per woning informatie over eigenaren, huurders en hun beroep. Dankzij telewerk is informatie over 46.039 eigenaren en huurders vlot doorzoekbaar. Een handig werkinstrument om personen op te sporen, beroepsclusters te lokaliseren of de samenstelling van de Antwerpse bevolking op het einde van de 18de eeuw grondig te analyseren.

Behalve deze detailtoegangen kregen ook andere interessante stedelijke archieven een digitale beschrijving:

- Archief van de **Gezondheidsdienst** (1865-1955): openbare hygiëne, bestrijding van epidemieën en eetwarencontrole in een dicht bevolkte stad
- Verzameling **Gemeentereglementen** (1800-1976)
- Dossiers over **cinema's en schouwburgen** (1881-1964): na de Eerste Wereldoorlog groeide het aantal cinema's zienderogen. Zo telde de Antwerpse agglomeratie in 1932 niet minder dan 65 cinemazalen. Allerlei reglementen moesten het nieuwe vermaak in goede banen leiden met aandacht voor het aantal zitplaatsen, kinderen en minderjarigen.
- Archief van de **vzw Kindervreugd** (1936-2006)
- De **cursussen van de Politie school** (1950-2012)

Verder werden er in 2020 vooral archieven van de sociale sector beschreven:

- Dossiers over **jeugdzorg** van het Zorgbedrijf (1905-2017): beschikbaar voor onderzoek en voor de betrokkenen zelf
- Het **archief van de secretaris** van de Commissie van Openbare Onderstand (1925-1980): beleidsdossiers over personeel, plechtigheden en relaties met overheden. Vooral bij uitzonderlijke gebeurtenissen zoals rampen en crisissen coördineerde de secretaris de acties en werden dus interessante dossiers gevormd. Ook allerlei klachten over de werking van de zorginstellingen en ziekenhuizen kwamen bij de secretaris terecht
- De **stamkaarten** van het Jongenshuis (1911-1949)

- De **toespraken** van Jacques de Haes als secretaris van het OCMW (1991-1998)
- De **fotocollectie** van het Maagdenhuismuseum

De coronamaatregelen waren eveneens een aanleiding om een aantal beheerswerken op te nemen: de reeds bestaande beschrijvingen van archiefvormers en inschrijvingsnummers werden geüniformeerd en verbeterd, het archievenoverzicht van de archieven van het OCMW en zijn voorgangers werd herschikt, metadata over gedigitaliseerd audiovisueel materiaal werden nauwgezet nagekeken.

SOS-Antwerpen

Het FelixArchief bewaart de vrij unieke en inhoudelijk erg belangrijke reeks **Registers van overlijdens met vermelding van de doodsoorzaak** (1820-1946). Met de universiteiten van Gent en Antwerpen startte het FelixArchief in november het project **SOS-Antwerpen** om via crowd-sourcing de circa 5 miljoen data uit deze reeks in een databank te gieten. Het platform ‘Vele Handen’ was hiervoor een uitgelezen werkinstrument. Ook nu gaven de coronamaatregelen onverwachte mogelijkheden. Op 31 december 2020 werkten meer dan 550 vrijwilligers aan het invoeren van gegevens en was ruim 55% van de data ingevoerd.

Particuliere archieven

Bijzondere particuliere archieven die in 2020 beschreven werden, zijn:

- Het archief van de **Koninklijke Artsenvereniging Antwerpen** (1849-1999)
- De **oorlogsdagboeken** van Jan Tiemens

In 2020 boden 85 privé-personen 90 archiefreeksen aan. 73 reeksen werden opgenomen, 11 zijn nog in behandeling en 6 ervan pasten niet in het collectieprofiel en werden indien mogelijk doorverwezen naar andere instellingen.

Hieronder vermelden we enkele van deze schenkingen:

- Samen met het MAS en Erfgoedlab lanceerde het FelixArchief een oproep om **Corona-archieven** te verzamelen, met een mooie en gevarieerde verzameling van foto’s, filmpjes, websites, Facebookpagina’s, brieven, cartoons en andere stukken als resultaat.
- In augustus 2020 namen we afscheid van regisseur Robbe de Hert. Het FelixArchief is vereerd om dit bijzonder waardevolle archief te mogen bewaren voor de toekomst. Het Archief Robbe De Hert en Fugitive Cinema bevat naast filmmateriaal, foto’s en dia’s ook scripts, scenario’s, briefwisseling met figuren uit de film- en culturele wereld en is een uitzonderlijke bron voor de kennis van de Antwerpse en Vlaamse filmcultuur. Het stadsarchief zal samen met de Universiteit Antwerpen de archieven verwerken. Het expertisecentrum Meemoo zorgt voor de digitalisering en duurzame bewaring van het audiovisueel materiaal.

Zoals elk jaar namen we ook enkele familiearchieven op.

Zo schonk P. Van Mansfeld ons het familiearchief van Emile Beuckeleers (1854 - 1945) en zoon Jozef. Vooral de tweede echtgenote van Jozef Beuckeleers, Jeanne Van der Ouderaa, zorgde voor een goede bewaring van de foto's, brieven en andere familiestukken. Zij was de achternicht van P. Van Mansfeld.

Emile Beuckeleers werkte bij de scheepswerf van Charles Donche. In 1882 werd hij partner in het scheepsbouw- en scheepsreparatiebedrijf van zijn schoonvader, die hij in 1889 opvolgde. Emile Beuckeleers bracht de firma Donche & Beuckeleers tot grote bloei. In 1910 nam zijn zoon Jozef de leiding van de firma over. Emile blijft vooral bekend als verzamelaar en de grondlegger van het Scheepvaartmuseum te Antwerpen.

We bedanken graag alle schenkers die hun steentje bijdroegen aan de Antwerpse geschiedenis.

2.1.2 Vrijwilligerswerking

Door de coronamaatregelen viel onze vrijwilligerswerking volledig stil vanaf 13 maart. De hogere gemiddelde leeftijd van onze vrijwilligers, de noodzaak aan permanente opvolging en het reduceren van onze werking tot essentiële dienstverlening blokkeerden het ganse jaar een heropstart.

Het gemis van deze dynamische groep is bijzonder groot en we kijken hoopvol uit naar de heropstart van het vrijwilligerswerk in 2021.

2.1.3 Project Externe locaties

Eén van de aanbevelingen die voortvloeide uit de audit van het stadsarchief in opdracht van het bestuur in 2019, was het opstellen van een plan van aanpak voor analoge statische archieven op externe locaties van de stad. Met deze inventarisatie willen we een duidelijk zicht krijgen op alle archieven die zich op locaties in de stad bevinden. Aan de hand van de verkregen info kan een meerjarenplan opgesteld worden voor het gefaseerd verwerken van deze archieven. Dit project loopt van september 2020 tot eind 2022.

In een eerste fase bevragen we alle gebouwbeheerders. Zij geven aan of er in het gebouw onder hun verantwoordelijkheid nog papieren archief aanwezig is. Daarnaast informeren ze ook of er in 2021 of 2022 een verbouwing of verhuis gepland staat waardoor de ruimte sneller leeg moet. In de tweede fase volgt een plaatsbezoek aan de locaties met archief. Hierbij gaan we na of het om statisch (afgesloten), stedelijk archief gaat. Dynamische archief, archief van VZW's en dochters van de stad vallen buiten de scope van dit project. Locaties die aan de voorwaarden voldoen, brengen we in een derde fase dieper in kaart en evalueren we aan de hand van 7 criteria op het vlak van bewaring en werkinzet.

2959#5: Familiearchief Emile en Jozef Beuckeleers: Veranda woning op de Bredabaan 563, Merksem. Emiel Beuckeleers en zijn vrouw Isabelle Donche 1900-1920

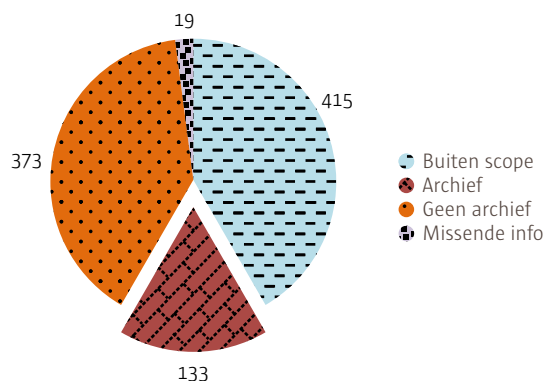
Met de resultaten wordt in de laatste fase van het project een meerjarenplan opgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan het ManTeam.

De eerste fase van het project ronden we af eind 2020. Bij de bevraging verzamelden we de gegevens van 939 locaties. Bij 133 locaties werd aangegeven dat er papieren archief staat. Dit zou samen goed zijn voor 5.574 meter archief. Deze locaties worden in fase 2 verder opgenomen.

Van 19 locaties zijn de gegevens nog niet bekend. Door de Covid-19-epidemie was het onmogelijk op deze locatie de nodige info te verzamelen. Deze gegevens volgen in de loop van 2021.

Bij de bevraging kregen we van 5 gebouwbeheerders te horen dat er in 2021 of 2022 een verhuis of verbouwing gepland staat. Begin 2021 starten we met het verwerken van de 786,2 meter archief op de locaties van deze vijf.

Resultaten eerste fase

2.2 Logistiek archiefbeheer

In dit bijzondere jaar rondde het FelixArchief twee belangrijke statistische kapen voor haar analoge archieven: 30 km bewaarde archieven met 3 miljoen inventarisnummers.

Het aantal strekkende meter bewaarde archieven in het FelixArchief steeg in 2020 van 29,74 km naar 30,12 km.

Het aantal analoge inventarisnummers in onze archiefcontainers steeg van 2.929.808 in 2019 tot 3.071.387 op 31 december 2020. Digitale en analoge archieven zijn tezamen goed voor 3.608.614 inventarisnummers.

De oproep vanuit de overheid om zoveel als mogelijk thuis te werken, zorgde voor een totale ommezwaai in onze manier van werken. We kozen ervoor arbeidsintensieve verpakkingen van homogene, weinig volumineuze archiefreeksen thuis te doen: fotoreeksen, menukaarten, aankondigingen van huwelijken en overlijdens, bouwovertrekkingen kregen op deze manier een kwaliteitsvolle verpakking tegen behoorlijk goede verwerkings-snelheden. In totaal werden thuis 51.548 inventarisnummers verpakt.

Om al deze archieven veilig thuis (en weer terug) te krijgen, konden we rekenen op solidariteit tussen onze medewerkers die hun woon-werkverkeer combineerden met het bevoorraden van collega's. Onze vrachtfiets bewees goed zijn diensten. Medewerkers reden regelmatig uit met de fiets om diverse collega's die op fietsafstand van het FelixArchief wonen, te bevoorraden met nieuwe archieven of om verwerkte archieven terug te brengen. Thuis verpakken van archieven biedt ook in de toekomst mogelijkheden. Zo kunnen we ook voor onze archiefmedewerkers inspelen op de sterker wordende vraag naar flexibele werkvormen.

In totaal namen we 152,92 meter (15,11 m³) nieuw verpakte archieven op in de containers (nieuw overgedragen of tot nu toe onverwerkt bewaard). In 2019 was dit 318m (33 m³).

Bij de start van 2020 hadden we ambitie om archieven uit twee belangrijke locaties over te dragen en te verwerken: het Marnixhuis te Antwerpen en het Sint-Mariagasthuis te Berchem.

Marnixhuis

In de vroegere gebouwen van het OCMW in de Lange Gasthuisstraat 35/37 bevonden zich begin 2020 nog de laatste reeksen historische archieven van het OCMW. Deze locatie wordt helemaal verbouwd tot een hotel via erfpacht en moesten we tegen eind 2020 volledig ontruimen. In 2019 kwamen van hieruit al vele archieven over naar het FelixArchief. Deze beschreven en verpakten we stelselmatig. Corona deed dit werk grotendeels stilvallen.

We hebben in het najaar van 2020 alle archieven vanuit het Marnixhuis onverwerkt naar het FelixArchief laten komen. Dit vergrootte sterk het volume aan onverwerkte archieven in het FelixArchief (de zogenaamde bruine doosnummers). Om dit project toch draaiende te houden, hebben we "gemakkelijke" archiefreeksen thuis laten beschrijven en verpakken.

Sint-Mariagasthuis

In het Sint-Mariagasthuis te Berchem bevonden zich grote reeksen sociale dossiers van Antwerpen en Deurne die medewerkers de voorbije jaren hebben beschreven. De overdracht van deze omvangrijke reeks stond gepland op 12 maart 2020, de dag dat alle rusthuizen op slot gingen. Uiteindelijk kon deze overdracht toch plaatsvinden in de zomer. We zijn nu bezig deze omvangrijke reeks, deels van thuis uit, te verpakken en hopen in 2021 deze locatie volledig te kunnen ontruimen.

In 2020 gaven onze archiefbeheerders 125,01 meter archieven (12,39 m³) een nieuwe verpakking, tegenover 119 meter in 2019. Uitgedrukt in inventarisnummers herverpakten we veel meer: 106.083 in 2020 tegenover 32.360 in 2019. Deze cijfers weerspiegelen goed het effect van thuiswerk: arbeidsintensieve archiefreeksen met veel inventarisnummers maar weinig volume.

In de archiefkelder van Den Bell namen we eind 2020 de archieven van het Vredescentrum op. Deze staan begin 2021 nog onverwerkt in de kelder omdat we er door verstrengde maatregelen niet kunnen werken. Daarom zullen we deze archieven opnemen in de statistieken van 2021.

Verder ontvingen we financiële archieven vanuit het Hessenhuis en van Werkhaven. Beide archieven moeten we op termijn verder verwerken.

Materiële zorg

Een project dat over meerdere jaren loopt is het vlakken van de charters uit het OCMW-archief (1782#). Dit jaar vertrokken 245 charters voor behandeling naar een externe restaurateur. Zowel grote als kleine formaten, met of zonder zegels, stokken of beschermend textiel. Voor deze met fragiele zegels of stokken werd een aparte opberging voorzien. De laatste charters worden ons begin 2021 terugbezorgd.

Dit jaar lieten we ook verschillende losse documenten en banden met sterk verzwakte of verkleefde folio's behandelen. Verkleefde folio's werden van elkaar gescheiden. Verzwakte zones werden met een dun Japans papier gedoubleerd. Vervilt papier kreeg een interne verlijming, waardoor men het papier weer kan manipuleren. Problemen met inktvraat werden chemisch behandeld.

Zo zijn vijf verpulverde losbladige documenten en 23 banden naar verschillende externe restauratoren vertrokken. De laatste banden moeten nog terugkomen.

De behandeling van 15 inkomboeken (860#) van het Stuivenberggasthuis is ook nog niet volledig afgerond. Scheuren en zwakke zones in de katernen werden behandeld. De laatste afwerkingen aan deze banden zullen in het voorjaar van 2021 worden afgerond.

Jaarlijks bundelen we de stukken met een schimmelaantasting. Deze zijn o.a. afkomstig van nieuwe overdrachten of schenkingen. Om te voorkomen dat ze de rest van de collectie gaan aantasten laten we ze gammastralen. Dit jaar zijn zo 4 paletten met archiefstukken behandeld, onder andere met archieven van Robbe de Hert.

De klimaatsveranderingen laten zich ook in het FelixArchief voelen, vooral in de leeszaal en bureauruimtes. Ook dit jaar waren er in de zomerperiode soms pieken tot 27°C en een erg droge luchtvochtigheid, soms onder de 30%. De depotruimtes ondervinden – dankzij de aanpassingswerken van enkele jaren geleden - weinig tot geen gevolgen meer van de externe buitentemperaturen. Daarom laten we in de warmste perioden de stukken niet onnodig lang in het lokaal voor korte bewaring aan de leeszaal liggen, maar laten we ze zo lang mogelijk in de depotruimtes onder goede klimatologische omstandigheden liggen.

In de loop van het jaar kochten we extra temperatuur- en vochtigheidsmeters aan, om vooral in de leeszaal en bureauruimten extra metingen te kunnen doen. Zo hebben we kunnen vaststellen dat het in de winter niet evident is om een goed evenwicht te vinden tussen goede omstandigheden voor archieven én medewerkers. We blijven dit monitoren om zodoende richtlijnen uit te kunnen schrijven voor wanneer de waarden buiten de norm vallen voor de bureauruimten en leeszaal.

Verder hebben we ook dit jaar nog last gehad van wateroverlast. In container 53 hebben we dit jaar 3 keer moeten uitrukken om water op te nemen. Telkens was het water afkomstig van de technische ruimte erboven. Het water sijpelde via een steunpaal naar beneden en vormde op de grond een plas. Eén keer zijn daarbij ook enkele archiefstukken nat geworden.

2.3 Besluit

2020 bood voor archiefbeheer een aantal opportuniteiten: op detailniveau bouwden we een voorsprong in het maken van indexen en het verpakken van individuele documenten. Noodzakelijke onderhoudswerken konden eindelijk aangepakt worden. Het uitbesteden van restauraties en het opstarten van het project Externe locaties konden gelukkig doorgaan. Inzake thuiswerken en digitaal werken is er een reuzensprong gemaakt.

Maar er is ook een keerzijde. Het verwerken van nieuwe overdrachten verliep veel trager en we moesten de hulp van onze gewaardeerde vrijwilligers missen.

3 Publiekswerking

3.1 Klantwerking

3.2 Communicatie

[← terug naar inhoud](#)

3. Publiekswerking

3.1 Klantwerking

Leeszaal

De leeszaalcijfers zijn uiteraard volledig door elkaar geschud door de sluiting van de leeszaal in het voorjaar en onze coronawerking vanaf mei.

Dit coronajaar zet het belang van een goedwerkende website in de verf. Op 13 maart sloot het FelixArchief tijdelijk zijn deuren. Onze klanten konden hun zoektocht uitsluitend digitaal doen. De communicatie met de klant werd herleid naar mailverkeer (al dan niet toegezonden via het contactformulier op de website). Het aantal mails dat de leeszaal te verwerken kreeg, steeg enorm.

Maatregelen voor heropening

Na de lockdown werd een heropening of herstart van een dienstverlening ter plaatse grondig voorbereid. Een circulatieplan en uitgebreide signalisatie drongen zich op. Omdat slechts een beperkt aantal medewerkers en klanten toegelaten zijn, hebben we gezorgd voor een dienstverlening maar moesten we deze beperken én via reservatie laten verlopen.

Op 19 mei konden we onze klanten opnieuw verwelkomen in de leeszaal. Deze heropening werd gekoppeld aan een aantal maatregelen.

We startten de leeszaaldienst terug op met verplichte reservatie via onze website. De mogelijkheid om analoge archieven te reserveren was al mogelijk via onze website, maar tot nu toe geen verplichting. We kunnen voortaan flexibel ingrijpen in het aantal beschikbare plaatsen bij het versoepelen of verstrengen van de maatregelen (zoals bv. de verstrenging op 2 november). In eerste instantie konden klanten enkel terecht voor het raadplegen van analoge archieven.

Om zeker te zijn dat het maximaal aantal klanten dat tegelijkertijd toegang kreeg tot onze leeszaal niet werd overschreden, moesten we ook een manier vinden om ook de leeszaalcomputers enkel per reservatie toegankelijk te maken.

Omdat het niet mogelijk was om op korte termijn onze website zo te programmeren, zijn we op zoek gegaan naar een tweede reservatieapplicatie. Het online reserveringssysteem SuperSaaS bood ons een tijdelijke

oplossing. Via deze online agenda konden we op een eenvoudige en flexibele manier onze leeszaalcomputers ter beschikking stellen aan onze klanten, zonder het risico te hebben dat we de veiligheidsvoorschriften zouden overtreden. Vanaf 28 juli konden onze klanten zo de gereserveerde leeszaalcomputers gebruiken voor het raadplegen van digitale dossiers met auteursrecht.

Na de verstrenging van 2 november hebben we onze leeszaalcomputers noodgedwongen opnieuw moeten afsluiten voor onze klanten en hebben we het reserveringssysteem van SuperSaaS afgesloten.

De vrijwilligers van de genealogische organisatie Familiekunde Vlaanderen konden (nog) niet terugkeren naar de leeszaal.

Om tegemoet te komen in de dienstverlening naar onze klanten, beantwoorden de collega's van het onthaal sinds 13 juli telefonische eerstelijnsvragen tijdens de openingsuren van 9 tot 13 uur.

De leeszaal in cijfers

In 2020 haalden de archiefbeheerders 13.207 archiefstukken op (21.726 in 2020).

Het cijfer van de fysieke leeszaalbezoeken is gelet op de sluiting van de lockdown en vervolgens beperking van werkplekken en openingsuren, lager, een daling met 39%.

Van belang zijn volgende vaststellingen:

- De sluitingsperiode is relatief kort geweest: slechts 9 weken of 17% van de openingstijd. Wanneer we 2019 en 2020 vergelijken door dezelfde 9 weken uit de cijfers te halen is de daling minder groot: 25%.
- Sedert 19 mei zijn de openingsuren gehalveerd.

Het jaar overschouwend zijn we

- 11 weken geopend pre-corona
- 9 weken leeszaal gesloten
- 32 weken met 50% van de openingsuren.

In verhouding tot de daling in openingsuren moeten we deze daling sterk nuanceren en is de vaststelling dat de beschikbare plaatsen in de leeszaal sedert de invoering van het reserveringssysteem efficiënter worden benut.

Omdat in de corona-periode het aantal werkplekken in de leeszaal zeer klein was, moesten de klanten gemiddeld 7,4 dagen wachten vooraleer er een beschikbare plaats was. We gaan ervan uit dat deze wachttijden zullen verdwijnen wanneer het aantal werkplekken en de openingsuren kunnen stijgen.

We zien een sterke stijging in digitale raadplegingen. We stegen van 475.358 naar 1.064.478 raadplegingen door burgers in 2020. Ook bij de groep van de stadsdiensten nemen we een grote stijging waar: van 89.790 naar 107.269 digitale raadplegingen.

Stuorcijfers zoals het aantal ophalingen die binnen het half uur werden gerealiseerd of het percentage vooraf gereserveerde stukken waren niet meer relevant. Onze klanten konden immers door de coronamaatregelen enkel vooraf gereserveerde archiefstukken raadplegen.

Sinds juli werken we met cookies op de leeszaalcomputers. We kunnen vanaf dan exact zien waar een digitaal stuk ingezien werd. De raadpleging van een gewoon digitaal stuk gebeurde immers niet noodzakelijk in de leeszaal. Zonder die cookies konden we niet bepalen hoeveel van deze stukken wel in de leeszaal werden bekeken. Door deze aanpassing kunnen we nu een meer realistisch en betrouwbaar cijfer opleveren. En deze berekening gebruiken we voortaan. Naast de bezoeken voor de raadpleging van analoge stukken worden ook de raadplegingen van de digitaal auteursrechtelijk beschermde stukken en ook de andere digitale stukken becijferd voor de meting van de leeszaalbezoeken.

Het aantal sessies en de paginaweergaven behaalden ongeveer dezelfde scores. Met 200.925 sessies (t.o.v. 192.942 in 2019) en 605.354 paginaweergaven (t.o.v. 545.231 in 2019). Een sessie is de periode waarin een gebruiker actief is op een website. Binnen 1 sessie kunnen meerdere pagina's bekeken worden. De paginaweergaven zijn het totaal aantal bekeken pagina's op een website. Herhaalde weergaven van één pagina tellen ook mee. Het cijfer van de paginaweergaven is dan ook altijd minstens even hoog dan het cijfer van het aantal sessies.

We brengen ook een nieuw cijfer: het cijfer van de werkelijk bestelde scans. Het cijfer van het aantal inventarisnummers waarvoor een scan verstuurd werd, herbergt zowel analoge inventarisnummers die op vraag van de klanten door de scanzaal gedigitaliseerd en verstuurd zijn, als diegene die al digitaal beschikbaar waren en door de leeszaal (gratis) verstuurd werden. Bij de laatste gaat het om aanvragen voor het doorsturen van reeds digitale stukken die zijn gevraagd aan de balie, via e-mail, andere...

Dienstverlening in Den Bell

De dienstverlening in Den Bell daalde met 32% tot 1.611 archiefstukken (2.365 in 2019). De verklaring is vanzelfsprekend corona, al was er al een continue daling sinds 2015 (met 2019 als uitzondering).

Daarnaast behandelt de buitengewone dienstverlening aanvragen van grote volumes archief om deze te digitaliseren, te beschrijven, te herwerken, ... Deze ging – ondanks Corona - voor het tweede jaar op rij sterk de hoogte in (+93%; van 5.103 archiefstukken naar 9.839). Dit door twee projecten: het aanleveren van de bouwdoSSIERS 2012 om voor te bereiden om te digitaliseren en het aanleveren van doSSIERS van GPD (Gemeenschappelijke Preventiedienst) om deze te beschrijven.

Scanning on demand

Medewerkers van de Groep Antwerpen vroegen in 2020 8.866 archiefstukken aan. Dit is 33% minder dan in 2019 toen ze 13.153 stuks aanvroegen.

Doorheen de hele lockdown en vervolgens bij de verplichting om thuis te werken moesten we deze dienstverlening beperken tot de essentiële opdrachten maar we hebben deze dienstverlening wel de hele periode kunnen blijven voorzien.

Aanvragen inzage 2020

Voor we een evaluatie kunnen maken van de aanvragen inzage van het afgelopen werkjaar, moeten we de voorgaande jaren opnieuw bekijken. De aanvragen voor kwantitatief wetenschappelijk onderzoek worden namelijk geëvalueerd op basis van de ingevulde vragenlijst, niet op basis van de concrete inhoud van dossiers. Ook de aanvragen inzage voor medewerkers laten we voor deze oefening buiten beschouwing. We analyseren dus enkel de effectieve aanvragen inzage door burgers.

2018

In 2018 hebben burgers 2.425 aanvragen tot inzage voor niet-openbare inventarisnummers gelanceerd. Eén persoon vroeg inzage in een reeks van 1.647 inventarisnummers in het kader van een wetenschappelijk onderzoek. Deze grote aanvraag buiten beschouwing gelaten zijn aanvragen voor 778 inventarisnummers behandeld door onze medewerkers.

2019

In het jaarverslag van 2019 werd een grote verhoging van het aantal aanvragen inzage gesignaleerd. Er werd bij het opmaken van de cijfers weliswaar rekening gehouden met 1 aanvraag wetenschappelijk onderzoek voor 45.888 dossiers, maar dit was niet de enige aanvraag in haar soort. Er was een tweede grote aanvraag voor 7.092 dossiers.

Beide aanvragen buiten beschouwing gelaten blijven er 1.346 reguliere aanvragen door burgers over, een forse stijging van 73%.

2020

Burgers vroegen inzage in **1.561** inventarisnummers, waarvan:

- 616 goedgekeurd voor inzage van het volledige dossier
- 123 goedgekeurd voor inzage van een gedeelte van het dossier
- 194 afgekeurd
- 317 waarvan de openbaarheidsbeperking is opgeheven na onderzoek door het stadsarchief.*
- 306 geannuleerd door de aanvrager zelf of door het stadsarchief.**

* Dit gaat grotendeels over vreemdelingendossiers en sociale dossiers waarbij de aanvrager informatie doorgeeft over de overlijdensdata van de personen in kwestie.

** Dit gaat over aanvragen waar uit de motivatie blijkt dat de aanvrager op zoek is naar informatie die niet in het dossier te vinden is. De leeszaalvoorzitters nemen in dit geval contact op met de aanvrager om hen in de juiste richting te wijzen. De aanvragers geven daarna aan dat we hun aanvraag kunnen annuleren. Bij uitblijven van een reactie wordt hun aanvraag na 1 à 2 weken geannuleerd door het stadsarchief.

De verhoging van het aantal aanvragen in 2019 zet zich verder in 2020. Omdat er steeds meer dossiers online beschreven worden, is de verwachting dat deze verhoging zich de komende jaren zal doorzetten. Een werkpunt voor 2021 is het stroomlijnen van de werkwijze waarop deze aanvragen worden behandeld, zodat er meer aanvragen verwerkt kunnen worden met eenzelfde personeelsinzet.

De aanvragen van stadsdiensten om dossiers te raadplegen, valt niet onder de wettelijke bepalingen van openbaarheid. Er wordt wel over gewaakt dat niet-openbare dossiers niet oneigenlijk worden opgevraagd. In 2021 zullen we inzetten op aanvragen van toelatingen tot raadpleging via rechtengroepen. Op die manier wordt de toegang tot niet-openbare archiefreeksen geregeld op niveau van de bedrijfsafdeling en niet meer niveau van de individuele medewerker.

Actieve vorming

Omwille van de coronamaatregelen en het verbod op groepen kregen we in 2020 minder (hoge)scholen en universiteiten over de vloer. In het begin van het jaar en ook tegen het einde van 2020 kwamen rondleidingen in de archieven als actief opzoekwerk nog aan bod. Hiernaast organiseerden we ook een digitale infosessie.

We ontvingen achtereenvolgens:

- **4/02:** Schoolbezoek NT 2: toelichting rond opzoeken in het FelixArchief en rondleiding achter de schermen.
- **11/02:** Collega's van Omgevingsvergunningen kregen een toelichting bij de website en de werking van het FelixArchief. Dit werd gevolgd door een rondleiding.
- **05/03:** Collega's van Omgevingsvergunningen kregen een toelichting bij de website en de werking van het FelixArchief. Dit werd gevolgd door een rondleiding.
- **06/03:** Medewerkers van Familiekunde Vlaanderen kregen een rondleiding achter de schermen.
- **10/03:** Collega's van Omgevingsvergunningen kregen een toelichting bij de website en de werking van het FelixArchief. Dit wordt gevolgd door een rondleiding.
- **2/10:** de studenten van de Karel de Grote-hogeschool richting Financiën & verzekeringswezen kregen in het kader van hun praktijkvak Vastgoed een toelichting over de omgevingsvergunning en hoe je deze kan vinden in het FelixArchief. Omwille van corona konden we hen niet in het FelixArchief ontvangen, maar gingen we langs op de campus.
- **10/12:** Studenten van UA Geschiedenis kregen in het kader van het vak heuristiek een digitale infosessie over het FelixArchief.

3.2 Communicatie

Sociale Media

Facebook

Met 3.892 vind ik leuk, kenden we opnieuw een stijging van de interesse in de Facebookpagina van het FelixArchief. 284 nieuwe Facebookgebruikers hebben de weg naar de pagina over het FelixArchief ontdekt en vinden onze Facebookpagina leuk.

Het aantal Facebook-fans van het FelixArchief bestaat voor 47% uit vrouwen en 53% uit mannen. Een ongewijzigde situatie t.o.v. vorig jaar. Onze fans zijn mooi verdeeld in elke leeftijdsgroep van 25 jaar tot +65.

Het populairste bericht werd gepost op 15 februari en ging over de Sint-Jansvliet (foto#2012). Deze post had een bereik van 6.958 personen en kreeg 217 reacties, opmerkingen en deelacties.

Op 6 oktober meldden we dat de adresboeken van Ratinckx online doorzoekbaar zijn, gevolg van onze samenwerking met de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience. Deze post kon rekenen op 5.399 bereikte personen en 116 reacties.

Als laatste uitschieter vermelden we graag de staycation-reeks die we in de zomermaanden lanceerden. Hierin scoorde de foto over Kindervreugd enorm goed (pb#2822) met 5.168 bereikte personen en 511 reacties.

Van de ‘bedrijfseigen’ berichten sprongen de berichten over de aankondiging van de vakantiejobs (3.206 bereik, 33 reacties) en een aankondiging van de nieuwsbrief (2.124 bereik en 91 reacties) eruit.

Twitter

Het Twitteraccount @felixarchief telde 1.226 volgers eind 2020. Dit is een stijging van 44 personen.

In april deden we met onze account mee aan #archive30, waarbij je onder deze hashtag 30 dagen lang iets post gelinkt aan het archief.

Uitschieter hierbij was dag 3 met thema “Archive path”. Hiervoor deelden we een foto over de privilegiekom. Deze Tweet werd 1.708 keer gezien. Een afbeelding uit het interieur van de jaren '60 kreeg 1.201 weergaven in het thema ‘something new’.

Instagram

Instagram, het kleine broertje van Facebook, heeft opnieuw een groei verwezenlijkt van 161 volgers. Met 1.162 volgers ronden we het jaar af. De populairste berichten waren een prent uit 1900 van het Centraal Station in februari (PB#1212) en een bericht over onze nieuwe leeszaalvoorzitter Nelle (in juni). We ontvingen hiervoor respectievelijk 78 en 84 likes.

Nieuwsbrieven

Elke maand kregen onze 1.257 abonnees een nieuwsbrief van het FelixArchief in hun mailbox. De abonneelijst groeide zo aan met 60 leden.

De openingsrate schommelde rond de 70 %. Het aantal personen die klikten op een bericht heeft een gemiddelde van 28%. We stuurden op 14 mei een extra nieuwsbrief voor de aankondiging van de heropening van de leeszaal van het FelixArchief.

De beste scorende berichten gingen over de Antwerpse cinema (februari 2020), de fotoarchieven van Gazet Van Antwerpen (augustus 2020) en de fotoreeks van Jacques Bekemans als Sint (december 2020).

Folders en brochures

In 2020 werden er geen nieuwe folders of brochures opgemaakt. Door de coronamaatregelen werden de folders en brochures immers weggehaald aan de balies.

Bladwijzers

In 2020 hebben we een reeks rond de coronaregels gemaakt. Negen bladwijzers met foto's uit de archieven illustreren de hygiëneregels (handen wassen en regelmatig schoonmaken van de werkplekken in de leeszaal), social distancing en verplicht reserveren. De bladwijzers werden enkel aan het onthaal meegegeven met klanten.

Stickers

We bestickerden de bezoekerslift in 2020 met een sticker gerelateerd aan de coronamaatregelen. Belangrijk hierbij maar ook voor het belang van onze archieven is het wassen van handen. We visten een leuke foto (foto-off#1965) uit onze archieven om deze richtlijn wat kracht bij te geven.

Na de afbraak van de expo 'Vreugde & Verdriet' werd de raamsticker aan de atria met de kaart van Antwerpen (12#12531) opnieuw gebruikt. In het verleden merkten we immers veel belangstelling bij deze kaart.

Tentoonstellingen

De mini-exporeeks is in 2020 volledig weggefallen. Sinds de start van de expo naar aanleiding van 75 jaar Bevrijding in Antwerpen zijn de tentoonstellingskasten naar de ontvangstzaal gebracht. De expo van het Vredescentrum op de zesde verdieping is vervroegd stilgelegd door de coronamaatregelen.

De kasten zelf kregen een tijdelijke invulling in de ontvangstzaal van zodra er opnieuw ontvangsten mochten georganiseerd worden. Later op het jaar zijn de kasten verwijderd om meer ruimte te geven aan het maximum aantal toegelaten bezoekers.

Externe tentoonstellingen

In september 2019 startte in het FelixArchief de expo naar aanleiding van 75 jaar Bevrijding in Antwerpen. Op 4 september 1944 werd Antwerpen bevrijd. Na vier jaar oorlog volgden negen bevrijdingsmaanden. Vreugde en verdriet wisselden elkaar af tijdens en na de bevrijding. Via authentieke foto's, filmmateriaal, getuigenissen, oorlogsobjecten e.a. liet deze expo van het Vredescentrum vzw, een diepe indruk na op zijn bezoekers. Deze liep tot mei 2020 en werd vroeger afgebroken dan voorzien omdat bezoek voor groepen niet meer mogelijk was door de coronamaatregelen.

Het voorbije jaar verleenden we onze medewerking aan volgende tentoonstellingen:

- Van 25 september 2019 tot en met 12 januari 2020:
'Antwerpse componist Albert De Vleeshouwer (1863-1913)', Vleeshuis, Antwerpen.
- Van 5 september 2019 tot en met 20 januari 2020:
'Das Meisterstück'; Historisch Museum Frankfurt, Duitsland.
- Van 6 september 2019 tot en met 8 mei 2020:
'Antwerpen bevrijd'; Vredescentrum, in samenwerking met het FelixArchief; Oudeleeuwenrui 29, 2000 Antwerpen
- Van 10 maart 2020 tot en met 7 juni 2020:
'Lucas Gassel van Helmond. Meester van het landschap'; Museum Helmond/Kunsthall Helmond, Nederland.
- Van 01/07/2020 tot en met 30/09/2020:
'Goede nacht, slaap zacht? Over slapen in weeshuizen en nachtopvang'; OCMW Maagdenhuis Antwerpen.
- Van 24 juli 2020 tot en met 25 oktober 2020:
'Peter Paul Rubens and the Northern Baroque', Erzbischöfliches Diözesanmuseum und Domschatzkammer, Paderborn, Duitsland
- Van 02 oktober 2020 tot 12/09 /2021:
'100 x Congo, een eeuw Congolese kunst in Antwerpen'; MAS/Museum aan de Stroom, Antwerpen.
- Doorlopend tot mei 2026 (telkens 3 maanden per jaar):
'MAS A la carte'; MAS/Museum aan de Stroom, Antwerpen.

4 Geschiedenis bestuderen

← terug naar inhoud

4 Geschiedenis bestuderen

Straatnamen

Het stadsarchief heeft een adviserende rol naar de historische juistheid of context van een voorgestelde naam. Hierbij ondersteunt het stadsarchief de districten ook bij het vastleggen van de onderschriften op de straatnaamborden en beantwoordt talrijke vragen over de historiek en betekenis van straatnamen. In 2020 heeft het stadsarchief 16 dossiers behandeld.

Stadswapen

Het stadsarchief bewaart de afbeeldingen van het stadswapen, het stadszegel en de stadsvlag van Antwerpen en adviseert het college van burgemeester en schepenen om te vermijden dat er oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van het officiële stadswapen of een gedeelte ervan. Aan het stadsarchief worden vragen voorgelegd van particulieren, partnersteden, verenigingen en bedrijven. De redenen waarvoor een aanvraag gedaan wordt, zijn zeer uiteenlopend. In 2020 behandelde het stadsarchief 4 aanvragen.

Struikelstenen

Struikelstenen zijn gedenktekens op het voetpad voor de vroegere woonhuizen van Antwerpenaren die tijdens de Tweede Wereldoorlog door de nazi's werden verdreven, gedeporteerd, vermoord of tot zelfmoord werden gedreven. Het is een over Europa verspreid monument voor de slachtoffers van het nationaalsocialisme. Het stadsarchief ondersteunt de stedelijke diensten bij het historisch onderzoek bij de aanvragen voor het plaatsen van een struikelsteen en het herdenken van een of meerdere slachtoffers. In 2020 waren er 30 aanvraagdossiers waarvoor het stadsarchief adviseerde.

Onderzoek slachtoffers 2020

Net zoals vorig jaar verliep het onderzoek voor het namenmonument ook in 2020 op twee sporen. Enerzijds was het de bedoeling om - per slachtoffergroep - het onderzoek in kaart te brengen en bestaande namenlijsten te verzamelen. Anderzijds lag de focus van de eigen onderzoeksinspanningen momenteel bij het zelf verwerken en opstellen van namenlijsten voor:

- 1 De slachtoffers van de Holocaust: de meest omvangrijke slachtoffergroep
- 2 De slachtoffers van het nazigeweld: de tot op heden minst bestudeerde slachtoffergroep

Die keuze heeft voor gevolg dat het onderzoek naar de beide slachtoffergroepen het meest aandacht kreeg.

Dankzij de inzet en flexibiliteit van de talrijke jobstudenten (Phaedra, Kaat, Vincent, Marek, Willem, Lotte, Elisabeth en Kiara), collega's en vrijwilligers zijn er telewerkend talrijke namen en gegevens ingevoerd, gecontroleerd en aangepast. In het bijzonder de meer dan 11.000 gerechtelijke verklaringen van overlijden van Antwerpenaren die vermist geraakten tijdens de oorlog verdienen hier een vermelding. Die werden gefotografeerd, ingevoerd en afgetoetst aan de vele reeds verzamelde gegevens.

Al dit werk is ook mogelijk geweest door de bijzonder collegiale en flexibele inzet van de partnerinstellingen. De dienst Oorlogsslachtoffers, het Rijksarchief, CEGESOMA en Kazerne Dossin maakten het met digitale dienstverlening allemaal mogelijk om meer dan ooit van thuis uit aan archiefonderzoek te doen.

Hieronder volgen (A) enkele bemerkingen over de methodologie en (B) een overzicht van de stand van zaken per slachtoffergroep.

A Methodologische aanpassingen

De wetenschappelijke adviesraad kwam op 16/12/2019 samen. Naast een presentatie van het lopende onderzoek volgde een advies over enkele methodologische specificaties.

- **Ruimtelijke afbakening:** 'verbonden door en met Antwerpen' dient te worden geïnterpreteerd als 'overleden als gevolg van oorlogsdaden of oorlogsgebeurtenissen die zich op het Antwerps grondgebied hebben voorgedaan'. In de praktijk gaat het veelal om: laatst gekende verblijfplaats, plaats van overlijden, gedood/overleden op Antwerps grondgebied.
- **Chronologisch afbakening:** de oorlog begint op 10 mei 1940 en eindigt op 8 mei 1945. Om de slachtoffers van deportaties mee te nemen die na hun repatriëring in de lente van 1945 nog overlijden, wordt de datum van 31/12/1945 overgenomen die ook door de Belgische overheid in de naoorlogse periode werd gehanteerd.

B Stand van zaken per slachtoffergroep

Slachtoffers van de Holocaust

De doelstelling om eind 2020 over een eerste versie van een geïntegreerde en inclusieve Joodse slachtofferlijst te beschikken, werd gehaald. Die bevat, bij benadering, zo'n 15.000 namen. Hiermee is het onderzoek naar de Joodse slachtoffers nog niet afgerond. Er volgt nog noodzakelijk controlewerk dat zeker nog ver tot in 2021 zal duren. Verwacht wordt dat nieuwe bronnenreeksen aanvullende gegevens opleveren over de reeds verzamelde namen, eerder dan dat het opnieuw onbekende namen aanbrengt. Op die manier is de methodologische cirkel rond en beschikken we voor elke naam over minstens twee bronnen.

Burgerslachtoffers nazigeweld

Op methodologisch vlak volgt het onderzoek naar de slachtoffers van het nazigeweld hetzelfde stramien als dat van de slachtoffers van de Holocaust. Zo stond de afgelopen maanden de opmaak van een ‘basislijst’ centraal. Die bestaat in de eerste plaats uit de postuum erkende en in en rond Antwerpen woonachtig zijnde politieke gevangenen, weerstanders door sluikpers, burgerlijke weerstanders, verplicht tewerkgestelden en werkweigerars.

In totaal gaat het om zo’n 2.000 namen. Die namenlijst wordt systematisch aangevuld met omstandige bronnenreeksen. Dat moet het ook toelaten om de verzamelde informatie per naam aan te vullen of te corrigeren. Belangrijke reeksen die al verwerkt zijn: de dossiers van de Agenten bij de Inlichtingen en Actiediensten, de persoonsdossiers van de Witte Brigade en tal van kleinere bronnenreeksen. Meer algemeen: terwijl er voor de slachtoffers van de Holocaust slechts enkele omstandige bronnenreeksen bestaan, geldt voor de slachtoffers van het nazigeweld het tegenovergestelde. Er zijn talrijke bronnen voor handen, maar ze zijn meer dispaaraat, fragmentarischer bewaard en moeilijker te beoordelen/in te schatten.

Burgerslachtoffers militair geweld

Gezien de hierboven beschreven prioriteiten, is er voor deze slachtoffercategorie nog geen ‘basislijst’ voor handen. Dit wil uiteraard niet zeggen dat er nog geen lijsten zijn verzameld. Zo zijn de namen van volgende slachtoffergroepen gekend: de Antwerpse V-bom slachtoffers, de ‘Antwerpse’ slachtoffers van het bombardement op Mortsel, burgers die stierven als gevolg van militair geweld in en rond Antwerpen, enz. Voor veel districten blijkt dit minder goed gekend en gedocumenteerd.

Militaire slachtoffers

Met dank aan de diensten van het War Heritage Institute (WHI) in Brussel bestaan er slachtofferlijsten van de Belgische militairen die sneuvelden in het Antwerpse en de Antwerpenaren die elders in België sneuvelden in militaire dienst. Dat vormt een zeer volledig uitgangspunt voor verder onderzoek. Voor wat betreft het lot van de Antwerpse krijgsgevangenen en de buitenlandse militairen die hier sneuvelden (tijdens krijgsverrichtingen of als gevolg van V-bommen enz.) bestaan er geen lijsten en is nog veel bronnen- en archiefonderzoek nodig.

Herdenking slachtoffers Wereldoorlog II

De stad Antwerpen heeft zich er in 2019 toe geëngageerd een duurzame herdenking aan de Tweede Wereldoorlog op te bouwen. Het stadsarchief speelt daarin een sterke ondersteunende rol. Ook in 2020 is er meegewerkt aan verschillende initiatieven, o.a. door het verrichten van historisch onderzoek, verzamelen van beeldmateriaal en aanleveren van teksten voor de website, nieuwsbrief, reportages e.a.

Een belangrijk instrument van dit herdenkingsbeleid is de website www.antwerpenherdenkt.be. Deze is gelanceerd in 2019, maar werd het voorbije jaar regelmatig aangevuld met nieuwe teksten voorzien door het

stadsarchief. In 2020 werd de pagina ‘Oorlogsverhalen’ aangevuld met veertien nieuwe teksten. De meeste van deze teksten werden opgesteld naar aanleiding van een betekenisvolle historische datum of internationale feestdag. Daarnaast waren enkele artikels gebaseerd op getuigenissen van Antwerpenaren over hun oorlogservaring. Voorts bracht en brengt het stadsarchief ook op regelmatige basis tekst- en beeldmateriaal aan voor de maandelijkse nieuwsbrief. De website www.antwerpenherdenkt.be trok in 2020 maandelijks gemiddeld 2.539 bezoekers.

Tijdens 2019 werden twee digitale wandelingen gelanceerd, die geraadpleegd kunnen worden op de Antwerp Museum App. Een van deze wandelingen legt zich toe op de Jodenvervolging tijdens de Tweede Wereldoorlog, de andere op de periode van de V-bommen. De lancering in 2019 trok meteen veel geïnteresseerden. Het succes van deze wandelingen werd verdergezet in 2020. De pagina’s van de twee wandelingen op www.antwerpenherdenkt.be werden in totaal 785 keer bezocht.

Samen met het Vredescentrum organiseerde het FelixArchief in het voorjaar twee WOII-lezingen op zaterdagvoormiddag. Bij beide evenementen was de opkomst talrijk.

- **8 februari:** “Halt, Gestapo!”, door Robby Van Eetvelde.
- **7 maart:** “Kinderen van de collaboratie en verzet: tussen geschiedenis en herinnering”, een dubbelgesprek met historicus Koen Aerts (Universiteit Gent) en Bernadette Kiebooms (getuigen uit de reeks “Kinderen van de collaboratie”). Historicus Helen Grevers trad op als moderator.

Het stadsarchief verleende ook zijn medewerking aan enkele bijzondere communicatie-acties georganiseerd door de stad: Naar aanleiding van de bevrijdingsfeesten in 2020 werd door de stad, in samenwerking met het bedrijf DIFT, een video gemaakt en verspreid over de bevrijding van Antwerpen. Het stadsarchief leverde hiervoor de nodige historische informatie en het geschikte beeldmateriaal aan. De video werd via de verschillende social media kanalen van de stad gedeeld en had hierdoor een groot bereik.

Door de coronacrisis kon dit jaar de herdenking van de wapenstilstand op 11 november niet fysiek plaatsvinden. Daarom maakte de regionale televisiezender ATV een uitzending over de Wapenstilstandsdag. Stadsarchivaris Inge Schoups en medewerker Maurane Baert werden hiervoor geïnterviewd. Verder leverde het stadsarchief het nodige historische beeldmateriaal aan.

5 Personeel en zakelijk beheer

5.1 Personeelsbezetting

5.2 Middelen

[← terug naar inhoud](#)

5 Personeel en zakelijk beheer

5.1 Personeelsbezetting

Eind 2020 telde het stadsarchief 84 medewerkers voor stad en OCMW, 64 medewerkers werken voltijds, 20 medewerkers werken deeltijds.

Nieuwe medewerkers:

Volgende medewerkers startten in 2020 bij het stadsarchief:

- Maurane Baert, projectmedewerker WOII, op 03/02/2020,
- Nelle Van Bedts, leeszaalmedewerker bij Publiekswerking op 15/06/2020
- Liesbet Wante, coördinator externe locaties bij Archiefbeheer op 14/09/2020
- Elke Van Herck, consulent archiefbeheer materiële zorg op 15/10/2020
- Peter Walbers, onthaalmedewerker bij Publiekswerking op 19/10/2020

Volgende medewerkers beëindigden hun loopbaan en gingen met pensioen:

Peter Verdonck, Publiekswerking (09/03/2020), Luc Maenhout, Publiekswerking (01/09/2020) en Eddy Wouters, Gebouwbeheer (31/12/2020)

Werkervaringsklanten, vrijwilligers en detacheringen/noodopdrachten voor de stedelijke personeelsdienst

Ondersteuning team Digitalisering:

- **Nieuwe medewerker:** Thierry Masson (15/04/2020)
- **Medewerkers wiens opdracht voor het FelixArchief eindigde:** Jean Willemen (14/12/2020)
- **Vanaf eind maart tot half mei kwamen er 2 collega's via noodopdrachten de postwerking versterken:** Christophe De Schutter en Greet Bekaert.

Werkervaringsklanten:

Deze medewerkers doen werkervaring op en krijgen een contract voor 6, 12, 18 of 24 maanden afhankelijk van hun statuut en leeftijd. Zij werkten in de teams Archiefbeheer Logistiek, Publiekswerking en Digitalisering: Aisikeer Ayijammali, Ameri Yasameen, Alla Bazidhil, Hazem Break, Gina Diels, Obaid Ihrar, Sultan Kitaz, Zafir Saleh, Elena Tsarevina, Tamara Yurchenco.

Overgestapt in 2020 naar aanvullende stage: Gina Diels, Obaid Ihrar

Uitgezwaard in 2020: Raad Al-Gburi (01/02/2020), Qaissar Aljabal (10/02/2020), Hedwig Huybrechts (25/02/2020), Sultan Kitaz (25/02/2020), Tamara Yurchenko (02/09/2020), Zafir Saleh (31/05/2020), Yasameen Ameri (18/11/2020) en Ayijammali Aisikeer (26/11/2020).

Vrijwilligers:

38 vrijwilligers werken voor verschillende projecten in het FelixArchief. Deze medewerkers zijn in 2020:

Beschrijven van archieven en fotomateriaal:

Danni Aerts, Mariette Backs, Daisy Bogaert, Francis Brenders, Annemarie Bunneghem, Patrick Corens, Christiane Creten, Willy De Bondt, Gabie Guldix, Maria Jacobs, Johan Kindt, Freddy Lacroix, Geert Lambrechts, Walter Laurent, Ronald Pawly, Rita Peys, Lin Ploegaert, Bruno Segers, Marc Stevens, Anne-Marie Valckeneers, Mark Van Strydonck, Jaymes Van Luppen, Hubert Vandueren, en Anne Vriens.

Logistiek verwerken van archieven:

Martine Baines, Toon De Winter, Gilberte Dubois, Ada Hellings, Marianne Hoekstra, Myriam Lahou, Flor Verrelst.

Digitaliseren van archieven:

Aimé De Feu, Rony De Jaeger, Emile Demuys, Arie Dewachter, Viviane Mampaey, Fred Verlinden, Cédric Mertens.

De groep van thuis uit werkende vrijwilligers:

Thuis in Archief: De 10 deelnemers komen enkele keren per jaar samen en werken verder van thuis uit: Romain De Clercq, Marc Hendrickx, Freddy Lacroix, Hugo Lambrechts, Rob Roctus, Lieve Van der Velden, Ad Van Oeffelen, Treza Van Steen, Wim Verhaeghe en Koen Vervekken.

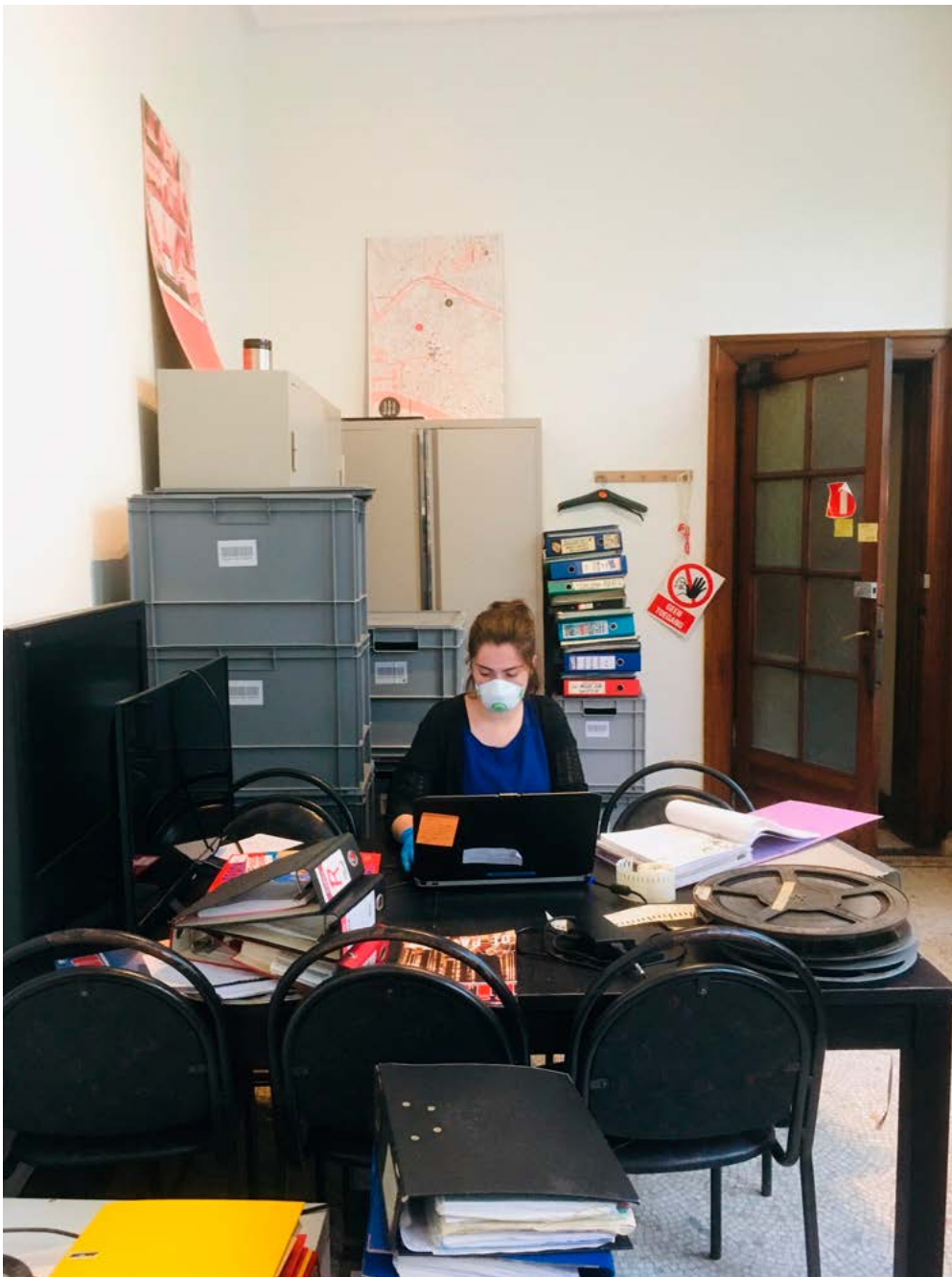
Vreemdelingendossiers: 2 vrijwilligers werken van thuis uit aan de beschrijving van Jeanette Koops en Jan Van Melis.

Jobstudenten:

Zowel tijdens de zomermaanden als in de loop van het jaar kreeg het FelixArchief hulp van jobstudenten.

- Voor het beschrijven van archieven:
  - juli 2020: Kim Beeckmans voor de inventarisering van het archief Koninklijke Artsenvereniging Antwerpen (KARVA) en het archief Fugitive Cinema en Robbe de Hert.
- Voor het project Herdenking Slachtoffers Wereldoorlog II:
  - juli 2020: Kaat Somers en Vincent Langezaal
  - augustus 2020: Marek Fenners en Willem Koning
  - september 2020: Elizabeth Dockx en Lotte van Attenhoven

- vanaf 11/02/2020 tot juni 2020 kreeg het onderzoek ook elke dinsdag en woensdag de versterking van Phaedra Criaco en Kiara Lang.

Deze jobstudenten zouden aanvankelijk op verscheidene locaties werken. Tijdens de coronaperiode hebben zij toch hun archiefwerk kunnen verrichten omdat onze partners (Kazerne Dossin, het Rijksarchief en Cegesoma) alles in het werk gesteld hebben om de archieven hiervoor digitaal aan te bieden.

5.2 Middelen

Uitgaven

Exploitatiebudget - kosten	Bedragen in EUR	
verpakkingsmateriaal	17.294,89	
digitalisering	8.755,81	
videobanden		2.074,19
microfiches		6.681,62
ophaling oud papier (buiten Den Bell)	2.800,73	
Totaal	28.851,43	

Investeringsbudget - uitgaven	Bestelbonnen in EUR	
aankopen	46.007,48	
rekkenmateriaal		27.529,46
dataloggers		4.070,98
bureaustoelen		13.400,31
vergadertafels		1.006,72
restauraties	55.870,41	
boeken handbibliotheek		346,37
verpulverde banden		3.792,00
verpulverde losse stukken		3.636,05
charters		4.849,08

Investeringsbudget - uitgaven	Bestelbonnen in EUR	
inkomboeken Stuivenberggasthuis		24.054,80
herstelling bindingen registers		9.117,35
ontschimmeling		10.074,76
Totaal	101.877,89	

Inkomsten

	2020	2019	2018	2017
Werkingsopbrengsten leeszaal	19.273,00 €	20.485,45 €	22.156,40 €	23.476,85 €
Dienstprestaties (verkoop publicaties en auteursrechten)	1.792,15 €	2.669,38 €	2.571,30 €	2.864,34 €
Totaal ontvangsten	21.057,92 €	23.154,83 €	24.135,30 €	26.341,19 €
Ophaling oud papier (Den Bell)	584,41 €	2.812,34 €		

In 2020 zijn de inkomsten licht gedaald tegenover 2019. De daling van de leeszaalinkomsten en de inkomsten uit verkoop van publicaties heeft te maken met de coronamaatregelen, waarbij gedurende 1 maand het FelixArchief volledig was gesloten (lockdown), en vervolgens de verkoop van publicaties aan de balie moest worden stopgezet.

Medegebruikers Sint-Felixpakhuis

De externe exploitatie van de vergaderzalen op de zesde verdieping en de binnenstraat is na de audit van rendement en stedelijke ondersteuning, in de zomer van 2019 stopgezet.

De mooie authentieke zuilenzaal op de eerste verdieping is voor de duur van de renovatie van het stadhuis ook in 2020 in gebruik door de stadhuisdiensten: BZ/Stadhuisteam. De zalen worden gebruikt voor de huwelijken van het district Antwerpen en de officiële ontvangsten van het college. De onthaalmedewerkers van het FelixArchief staan mee in voor de ontvangst van klanten voor huwelijken.

Op het gelijkvloers is het Felixatelier van de dienst Archeologie (Stadsontwikkeling/Onroerend erfgoed) gevestigd. De andere benedenruimtes worden beheerd door de concessionaris.

6 Bijlagen

- A Statistieken 2020
- B Particuliere archieven
- C Publicaties en lezingen

[← terug naar inhoud](#)

6 Bijlagen

A Statistieken 2020

Informatiebeheer

	2020	2019	2018	2017	2016
Bestemmingen					
Bestemmingsaanvragen voor archieven van stadsdiensten	6.639	8.269	5.836	7.916	6.745
Bestemmingsaanvragen voor archieven van particulieren	85	139	81	83	89
Toelatingen tot overdracht van archieven van particulieren	73	85	63	61	70
Toelatingen tot overdracht van archieven van stadsdiensten	1.457	3.975	1.795	2.736	2.634
Communicatie naar medewerkers					
Paginaweergaves op kanaal digitaal werken en archiveren	52.372	44.275	46.491	**66.421	28.019 (121.714)
Unieke bezoeken aan kanaal digitaal werken archiveren	3.189	2.578	891	**1.854	*2.124 (2.521)
Opleidingen informatiebeheer					
Opleidingen	***20	28	18	25	22
Cursisten stadsdiensten	287	287	141	285	251
Aantal informatiebeheerders Stad & OCMW	403	423	231	409	526
Digitalisering					
% Bouwvergunningen digitaal beschikbaar (Felix)	50%	46%	36%	27%	
aantal fastlane inventarisnummers gescand	8.816	13.971	12.634	10.786	9.035

	2020	2019	2018	2017	2016
Preserveringsdigitalisering: aantal inventarisnummers gescand	243	189	1.443	1.462	1.450
Inkomende post: aantal stukken gescand	49.596	55.126	46.462	47.726	34.358

*Cijfer zonder maanden juli-augustus-september

** De kanalen 'Informatiebeheerders' en 'Digitaal werken' werden in maart 2017 samengevoegd tot het kanaal 'Digitaal werken en archiveren'

***Het individueel afwerken van de e-learning voor nieuwe medewerkers is hier niet bijgerekend. Bij de cursisten zijn deze medewerkers wel bijgerekend.

Archiefbeheer

	2020	2019	2018	2017	2016
Bewaarde archieven					
Omvang in strekkende meters	30,1 km	29,7km	29,2km	28,1km	28,9km
Omvang in inventarisnummers	3.608.614	3.506.482	3.320.541	3.213.843	3.058.410
Omvang in aantal dozen	246.831	242.598	235.829	232.352	224.801
Omvang Digitaal Depot	109,1 TB	105,1 TB	102,2 TB	77,1 TB	63,4 TB
Omvang Digitaal Depot in inventarisnummers	1.459.612	1.385.500	1.293.369	1.165.042	1.032.247
Omvang Digitaal Depot in bestanden	17.550.473	17.052.265	16.161.594	12.212.136	10.642.998
Aantal digitaal beschreven inventarisnummers	2.866.497	2.531.472	2.391.002	2.023.094	1.732.458
% inventarisnummers met online beschrijving	80,6	75,1	73,40	63,95	56,6
% inventarisnummers digitaal raadpleegbaar	40,45	39,55	38,95	36,25	33,7
Semi-dynamische archieven: archiefdepot Den Bell					
Omvang in strekkende meters	5.091	5.099	4.973	5.051	5.360
Omvang in inventarisnummers	212.274	200.836	183.959	181.326	191.401

Klantwerking

	2020	2019	2018	2017	2016
Felixbezoekers					
Unieke archiefklanten	5.656	6.160	4.698	4.233	4.154
Leeszaalbezoeken	3.625	7.103	8.486	7.659	6.177
Geleide bezoeken: bezoekers	0	100	130	400	411
Geleide bezoeken: aantal groepen rondleidingen Expeditie De Stad	0	5	6	20	18
Digitale leeszaal					
Aantal hits op de website	200.925	182.942	78.177	1.802.499	1.931.326
Aantal digitale raadplegingen: externe gebruikers	1.106.478	475.358	290.669	163.554	111.738
Aantal digitale raadplegingen: groep Antwerpen ⁶	107.269	89.790	62.591	43.626	39.075
Paginaweergaven van de FelixArchief-website, sedert lancering nieuwe website	605.354	545.231	67.259	237.448	200.242
Ophalen documenten					
Uitgehaalde documenten uit archiefdepot	13.207	21.726	22.793	30.770	32.965
Gemiddeld aantal per leeszaalbezoek	3,7	3,1	3,5	4,01	5,3
Uitgehaalde documenten uit archiefdepot, voor stadsdiensten om vraaggestuurd te scannen (SOD)	8.472	13.153	14.697	11.072	9.325
Uitgehaalde documenten uit archiefdepot semi-dynamische archief (Den Bell)	11.450	7.468	4.598	12.227	28.210
Dienstverlening					
Opzoeken voor derden	5.759	2.106	2.006	1.848	1.653
Aantal inventarisnummers waarvoor scans worden gevraagd	2.933	1.574	1.597	1.484	2.410

	2020	2019	2018	2017	2016
Tentoonstellingen en reproducties					
Medewerking aan tentoonstellingen	9	8	9	7	2
Publicaties en toegangen					
Publicaties en lezingen door medewerkers stadsarchief	20	18	18	29	29
Nummers Nieuwsbrief stadsarchief	13	12	14	12	14
Abonnementen Nieuwsbrief stadsarchief	1.271	1.194	1.141	3.201	3.281
Sociale Media					
Aantal volgers: Facebook	3.892	3.608	2.903	2.446	1.966
Twitter	1.226	1.182	1.134	1.051	975
Instagram	1.162	1.001	827	459	232
Aantal posts: Facebook	162	225	259	228	124
Twitter	49	44	77	85	30
Instagram	69	24	38	108	24

B Particuliere archieven

Schenker	Omschrijving	Periode	Inschrijvingsnummer
Anoniem	Ontwerpplannen Nafta-verdelingstation hoek Zand en Van Dijckkaai	1950-1951	2875
Arras, Fabienne	16 mm films familie Adriaensens	1933-1954	2975
Baeten, Els en Jasper van Grunsven	Corona-archieven: affiche Smile	2020	2935
Bekemans, Guy	Foto's intrede sinterklaas	1951	2972
Bernaerts, Bert	Corona-archieven: muzikale torensessies in districtshuis Borgerhout	2020	2900
Biegstraeten, F.W.J.	Stamboomonderzoek: Parenteel de la Bistrade - Du Mont (alias De Brialmont) Antwerpen 1684-1900. Stamreeks van der Biestraeten Breda 1458- Antwerpen 1743	2020	2956
Bolckmans, Christiane	Corona-archieven: foto van auto met mondmasker	2020	2929
Braem, Jaklien	Corona-archieven: spandoek Dublinstraat	2020	4001
Braem, Tom	Corona-archieven: kleuterschool: oefeningetjes voor kleuter thuisonderwijs	2020	2897
Bruzzese, Belinda	Corona-archieven: brief van Belinda Bruzzese aan haar groot tante die in een zorgcentrum verbleef	2020	2884
Camara, Araba	Corona-archieven: foto's beschermkledij AZ Stuivenberg	2020	2885
Van Raaij, Celine	Corona-archieven: foto's corona-archief	2020	3592
Clerckx, Paul	Plannen Sint Michielskerk en beschrijving van de werken		2963
	2 publicaties: gedenkboek St-Michiel en Pieter 1934 en jubileumboek St-Michiel en Pieter 1984	1934, 1984	2963

Anna draagt een mondkapje

© Kathleen Amant - www.amant.be (gratis downloads)

2959#4: Familiearchief Emile en Jozef Beuckeleers: Eugeen Dam, Celle 1917 (geboren 1892)
zoon van Mathilda Beuckeleers en Hendrik Dam)

Coeck, René	Memoires van Pierre Coeck tijdens WOII	1944	2890
Cuypers, Evi	Corona-archieven: disco bar corona in de Belpairestraat	2020	2916
De Boeck, Vera	Corona-archieven: Joodse gezangen	2020	2925
De Borgher, Jules	Corona-archieven: Facebookpagina Café Tsjaplin	2020	2930
De Fossé, Marianne	Doctoraat VUB (2018): Understanding the architecture and technology of historical urban warehouses in Antwerp, Brussels and Ghent	2018	2980
de Preter, Freddy	Familiearchief Van Strydonck - Keusters - Dufour - de Preter: familiedocumenten en fotoalbums	eind 19e eeuw - midden 20e eeuw	2837
De Ruysser, Sofie	Corona-archieven: foto Corona grafitti mural Park spoor Noord	2020	2880
De Vries, Tony	Publicatie: Lustrumboek Koninklijke zwembclub Scaldis 1948-1998	1998	2809
De Wolf, Eva	Corona-archieven: Het Lockdown logboek. Corona in cartoons	2020	2977
Desmarets, Maryse	Antwerpse postkaart: melkboerin met hondenspan	ca. 1900	2827
D'hondt, Jan	Postkaarten Antwerpen en Merksem	1920-1930	4003
Gherardts, Femke	Corona-archieven: krantje gemaakt voor de overgrootouders.	2020	2877
Hagen, Eddy	Corona-archieven: foto's desolaat Antwerpen in lockdown	2020	2882
Hellemans, Angèle	Familiearchief		2957
Hertoghs, Jan	Corona-archieven: fotoreportage variatie aan mondmaskers	2020	2863
Hertoghs, Janneke	Diploma Koninklijke Liefdadige Maatschappij de redders van Antwerpen toegekend aan Edward Marinus, 1909	1909	2944
Heuser, Thomas	Corona-archieven: foto's lege straten, volle winkels, lege rekken	2020	2876
Hostie, Yoeri	Corona-archieven: Facebookpagina: Pak ze aan, de Turnhoutsebaan	2020	2899
Jurgens, Victor	Aandeel Leningenblad	1887	2892
	Publicatie: Souvernirs d'Anvers	ca. 1910	2892

Leij, Douwe	Studie gemaakt over Antwerpse dwangarbeiders voor organisation Todt tijdens WOII	2020	2905
Lichtenstein, Sabine	Affiches Antwerpse Opera	1930-1960	2870
Linders, Pieter	Corona-archieven: website De Koninklijke Fanfare de Verbroedering van Zandvliet: Blijf in uw kot fanfare	2020	2895
Lion, Leen	Corona-archieven: liedjes en gedichtjes, foto's en filmpje Gusta Maes 92 jaar in serviceflat	2020	2903
Meeus, Paul	Huisarchief: aankoopakte 1790 huis "de dry nonnen"	1790	2964
Meeus, Wil	Familiearchief	ca. 1917-1934	4004
Mortier, Jean-Pierre	Publicatie: Environs d'Anvers	1921	2874
Moulin, Thiery	34 Antwerpse postkaarten	ca. 1920-1940	2960
Naert, Jan	Doctoraatscriptie UGent: Hoeders van de staat. Burgemeesters in bezet en bevrijd België en Noord-Frankrijk (1914-1921)	2019	2866
Pauli, Koenraad	Familiearchief Decoster	ca. 1920-1960	2958
Peeters, Frank	Inventarissen professioneel theater te Antwerpen 1830-1914	ca. 2000	2871
Puttevils, Jeroen	Brochure expo Gilbert van Schoonbeke	2019	2869
Radier, Aidan	Corona-archieven: Foto's dromenlijst op stoep, Ommeganckstraat	2020	2894
Ryckaerts, Henri	3 postkaartenboekjes Antwerpen: wereldtentoonstelling 1930 en serie IV van Antwerpen	1930	2804
	Publicatie: De Waereld in Kindercantate	1878	2804
Segers, Bruno	Reeksen prentbriefkaarten van Antwerpse zorginstellingen en Poesje	1900-1950	2807
Sleypen, Hilde	Corona-archieven: documenten repatriëring vanuit Malaga	2020	2904
Smet, Herlinde	Foto's spandoek, lege stad, mondmasker, coronamaatregelen	2020	2879
Somers, Kaat	Scriptie: The perception of painful images: a closer reading of passport images	2018-2019	2825
Trappeniers, Sonja	Foto's en documenten van Jules Trappeniers, secretaris van Mathilde Schroyens	1960-1980	2943

Tromp, Annegien	Publicatie: Antwerpen Wereldtentoonstelling 1930	1930	2955
Universtiteit Antwerpen	Archief Robbe de Hert en Fugitive Cinema	ca. 1970-2020	2891
Van Borm, J.	Corona-archieven: foto's Wilrijk tijdens Corona	2020	2953
Van den Brande, Marijke	Corona-archieven: foto's applaus voor de zorg Wilrijk	2020	2888
Van Gheem, Gerda	Antwerpse postkaarten	1900	2873
	Programmaboekjes: Laterna Magika en Cinerama palace	1958	2873
Van Keer, Koen	Digitale publicatie: 'Kleine Grote huisspin aangetroffen in 18e eeuws manuscript Sint-Lucasgilde'	2020	2867
Van Mansfeld, P.	Nalatenschap Jeanne Van der Ouderaa: foto's en documenten van Emile en Jozef Beuckeleers	eind 19de eeuw - midden 20ste eeuw	2959
Van Melis, Jan	Corona-archieven: 2 filmpjes gemaakt tijdens fietsen in centrum van Antwerpen tijdens lockdown	2020	2939
Van Ossewaarde, Tetske	Archief Antoon Gyles	ca. 1930-1960	2934
Van Strydonck, Diana	Corona-archieven: filmpje muziekoptreden voor de zorg Groenstraat	2020	2893
Verbelen, Stien	Corona-archieven: foto lege Ring	2020	2887
Verhelst, Jan	Publicatie: fragmenten uit de telefoniegeschiedenis van België (1877-1990)	2020	2969
Verkinderen, Bart	Corona-archieven: affiche Clear Channel	2020	2936
Verschuieren, Werner	Corona-archieven: Facebookpagina café de Ware Jacob	2020	2931
Voorhelst, Rik	Eenzelvigheidsbewijs 1915, Corneel Voorhelst	1915	2961
Vos, Staf	Archief Rina Barbier docent Koninklijke Balletschool	ca.1960-1990	2998
Wijns, Dirk	Corona-archieven: foto	2020	2926
Wursten, Dick	Corona-archieven: website virtuele kerk	2020	2886

C Publicaties en lezingen

MARIE JULIETTE MARINUS

LEZINGEN

- 1 10 november 2020: Het archief van de stedelijke Gezondheidsdienst (zie <https://gvag.be/lezingen/2020/10-11-2020-boekpresentatie-historiant-8-en-lezing-het-archief-van-de-stedelijke-gezondheidsdienst/>) voor het Genootschap voor Antwerpse Geschiedenis

JAN NAERT

LEZINGEN

- 1 27/01/2020: Internationale dag van de Holocaust. Herdenkingsevenement Stad Antwerpen.

INGE SCHOUPS

PUBICATIE

- 1 Het handje onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van Antwerpen, in *Antwerpse Handjes/ Antwerp Hands/Mains d'Anvers*, Antwerpen: Koekenstad, 2020, p. 7 - 35
- 2 Samenwerking ocmw – gemeente inzake archief- en informatiebeheer, in *Wie klasseert, die vindt. Hedendaags document- en archiefbeheer in besturen en organisaties*, Brussel: Politeia, VVSG, stad Antwerpen, III. D.1, p.1-7 [actualisering]
- 3 Samenwerking om archieven beter te beheren en te beschrijven: algemeen besluit, in *Wie klasseert, die vindt. Hedendaags document- en archiefbeheer in besturen en organisaties*, Brussel: Politeia, VVSG, stad Antwerpen, III.D.1.5, p.31-32

REDACTIE

- 1 *Wie klasseert, die vindt. Hedendaags document- en archiefbeheer in besturen en organisaties*, Brussel: Politeia, VVSG, stad Antwerpen (hoofdredacteur)
- 2 *HistoriANT. Jaarboek voor Antwerpse Geschiedenis, 2020/8*, Antwerpen, 2020, 193 p.

DANNY TEURELINCX

LEZINGEN

- 1 4/02: toelichting rond opzoeken in het FelixArchief en rondleiding achter de schermen
- 2 11/02: Collega's van Omgevingsvergunningen kregen een toelichting bij de website en de werking van het FelixArchief. Dit werd gevolgd door een rondleiding.
- 3 05/03: Collega's van Omgevingsvergunningen kregen een toelichting bij de website en de werking van het FelixArchief. Dit werd gevolgd door een rondleiding.
- 4 06/03: Medewerkers van Familiekunde Vlaanderen kregen een rondleiding achter de schermen.
- 5 10/03: Collega's van Omgevingsvergunningen kregen een toelichting bij de website en de werking van het FelixArchief. Dit wordt gevolgd door een rondleiding.
- 6 02/10: De studenten van de Karel de Grote-hogeschool richting Financiën & verzekeringswezen kregen -in het kader van hun praktijkvak Vastgoed- een toelichting over de omgevingsvergunning, de werking van het FelixArchief en hoe opzoeken in het FelixArchief.
- 7 15/10: De leerlingen van het Sint-Norbertusinstituut in Duffel kregen een presentatie over het FelixArchief, het werken in het archief en hoe grillig een loopbaanparcours kan lopen. Dit kaderde in de "Omgekeerde Youca-dag".
- 8 10/12: Studenten van UA Geschiedenis kregen in het kader van het vak heuristiek een digitale infosessie over het FelixArchief.

MAX VERBRAEKEN

LEZINGEN

- 1 02/10: De studenten van de Karel de Grote-hogeschool richting Financiën & verzekeringswezen kregen -in het kader van hun praktijkvak Vastgoed- een toelichting over de omgevingsvergunning, de werking van het FelixArchief en hoe opzoeken in het FelixArchief

ROELAND VERHAERT

PUBLICATIES

- 1 *Overzicht van bestaande selectielijsten, in Wie klasseert, die vindt. Hedendaags document- en archiefbeheer in besturen en organisaties*, Brussel: Politeia, VVSG, stad Antwerpen, Vl.A.p.13-17

- 2 *Kernbegrippen en definities*, in *Wie klasseert, die vindt. Hedendaags document- en archiefbeheer in besturen en organisaties*, Brussel: Politeia, VVSG, stad Antwerpen, Bijlage B, actualisering

REDACTIE

- 3 *Wie klasseert, die vindt. Hedendaags document- en archiefbeheer in besturen en organisaties*, Brussel: Politeia, VVSG, stad Antwerpen (eindredacteur)
- 4 *Broechemse Sprokkelingen*. Een uitgave van Heemkundige Kring “Brucheem”, nummer 22-23, Ranst, 2020 (Hoofdredactie)

En oep de grote markt
Daar is het nu zo stille
Geen hat die nu komt zien
Maar Brabo's blote billen
Hoepsa falderaliere, hoepsa falderalia

Ik luister heel de dag
Maar alle nieuwsberichten
Ik wil weten wat mi mag
Mijn rechten en mijn plichten Hoepsa.....

Niet meer naar ons moemoe
Niet meer naar gaan beroeken
Daar kregen w' iedere heer
Pralinnekies en hoeken Hoepsa.....

Het vies coronabeest
Is toch niet in te schatten
Veel erger dan een pluig
Van muizen en van ratten Hoepsa..

Mijn vrouw zei me ne keer
Almaai, wa kundegy zugen
Paht liever eens een spant
Om al 't vuil weg te jegen Hoepsa...

Ik Ben nu met frisse moed
De grote huis begonnen
De radio geeft murich
Ik zing mee uit volle longen Hoepsa...